

Oikeustapauskokoelma

JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS

TAMARA ČAPETA

6 päivänä heinäkuuta 2023¹

Asia C-122/22 P

**Dyson Ltd,
Dyson Technology Ltd,
Dyson Operations Pte Ltd,
Dyson Manufacturing Sdn Bhd,
Dyson Spain, SLU,
Dyson Austria GmbH,
Dyson sp. z o.o.,
Dyson Ireland Ltd,
Dyson GmbH,
Dyson SAS,
Dyson Srl,
Dyson Sweden AB,
Dyson Denmark ApS,
Dyson Finland Oy ja
Dyson BV
vastaan**

Euroopan komissio

Valitus – Energia – Direktiivi 2010/30/EU – Energiaan liittyvien tuotteiden energian ja muiden voimavarojen kuluttamisen osoittaminen merkinnöin ja yhdenmukaisin tuotetiedoin – Komission delegoitu asetus (EU) N:o 665/2013 – Pölynimurien energiamerkintä – Testausmenetelmä – Sopimussuhteen ulkopuolinen unionin vastuu – Unionin oikeuden riittävän ilmeinen rikkominen

I Johdanto

1. Käsiteltävä asia on viimeisin vaihe pölynimurivalmistaja Dyson Ltd:n ja muiden samaan konserniin kuuluvien valittajien (jäljempänä yhdessä Dyson) ja Euroopan komission välisessä oikeudellisessa jatkokertomuksessa, joka koskee unionin oikeuden mukaisia pölynimurien energiamerkintöjen testausmenetelmiä.²

¹ Alkuperäinen kieli: englanti.

² Aikaisemmat vaiheet kuvataan lyhyesti tämän ratkaisuehdotuksen 25–35 kohdassa siltä osin kuin ne ovat merkityksellisiä nyt käsiteltävän asian kannalta.

2. Kyseessä on valitus, jonka Dyson on tehnyt unionin yleisen tuomioistuimen 8.12.2021 antamasta tuomiosta Dyson ym. v. komissio (T-127/19, EU:T:2021:870; jäljempänä valituksenalainen tuomio).

3. Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi tällä tuomiolla Dysonin SEUT 268 artiklan ja 340 artiklan toisen kohdan nojalla nostaman sopimussuhteen ulkopuolista unionin vastuuta koskevan kanteen. Dyson väitti kärsineensä vahinkoa siitä, että komissio antoi delegoidun asetuksen (EU) N:o 665/2013 pölynimurien energiamerkinnästä.³ Unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että unionin oikeuden riittävän ilmeisen rikkomisen olemassaoloa koskeva edellytys ei täyttnyt.

4. Tämä asia koskee näin ollen riittävän ilmeisen rikkomisen käsitettä, joka on edellytys sekä unionin että jäsenvaltion vastuulle unionin oikeuden rikkomisesta aiheutuneista vahingoista. Tässä asiassa unionin tuomioistuimen on selvennettävä rikkomisen vakavuuden arviointimenetelmää. Tarkemmin sanottuna se tuo esiin seuraavat tärkeät kysymykset. Onko todella merkitystä sillä, oliko asianomaisella unionin toimielimellä (tässä tapauksessa komissiolla) harkintavaltaa toimia kyseisellä alalla vai oliko sillä pikemminkin hyvin rajallinen harkintavalta tai ei lainkaan harkintavaltaa tältä osin? Kuinka voidaan selvittää, oliko unionin toimielimellä harkintavaltaa vai ei? Kuinka unionin tuomioistuimen pitäisi soveltaa oikeuskäytännössä vahvistettuja tekijöitä, joiden perusteella kyseistä rikkomista voitaisiin pitää anteeksiannettavana?

II Tausta

A Käsiteltävän asian tausta pähkinäkuoressa

5. Ennen kuin tarkastelen yksityiskohtaisemmin käsiteltävän asian monimutkaista taustaa, lyhyt johdanto on paikallaan. Komissio määrittä delegoidulla asetuksella 665/2013 muun muassa pölynimurien energiatehokkuuden testausmenetelmän, joka on välttämätön, jotta tällaisille laitteille voidaan myöntää energiatehokkuusmerkintä. Valittu menetelmä perustui pölynimurien testaamiseen käytön aloitushetkellä, kun niiden säiliöt vasta alkoivat täyttyä pölystä. Viittaan tähän menetelmään jäljempänä ilmaisulla ”tyhjän pussin testi”.

6. Asiassa Dyson v. komissio⁴ Dyson nosti unionin yleisessä tuomioistuimessa kumoamiskanteen, jossa se riitautti tämän menetelmän siksi, että se ei osoita pölynimurien ”käytönaikaista” energiatehokkuutta, kuten perussäädöksessä (direktiivi 2010/30/EU⁵), jota täydennettiin asetuksella delegoidulla 665/2013, edellytetään. Sen jälkeen kun unionin tuomioistuin oli kumonnut unionin yleisen tuomioistuimen antaman ensimmäisen tuomion valituksen johdosta antamallaan tuomiolla⁶ ja palauttanut asian unionin yleiseen tuomioistuimeen, tämä kumosi delegoidun asetuksen 665/2013.⁷ Unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että tyhjän pussin testillä ei voitu osoittaa pölynimurien ”käytönaikaista” energiatehokkuutta. Tämä edellyttää säiliön tiettyä täyttymisastetta.

³ Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/30/EY täydentämisestä pölynimurien energiamerkinnän osalta 3.5.2013 annettu komission delegoitu asetus (EUVL 2013, L 192, s. 1) (jäljempänä delegoitu asetus 665/2013).

⁴ Tuomio 11.11.2015 (T-544/13, EU:T:2015:836).

⁵ Energiaan liittyvien tuotteiden energian ja muiden voimavarojen kulutuksen osoittamisesta merkinnöin ja yhdenmukaisin tuotetiedoin 19.5.2010 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EUVL 2010, L 153, s. 1).

⁶ Tuomio 11.5.2017, Dyson v. komissio (C-44/16 P, EU:C:2017:357).

⁷ Tuomio 8.11.2018, Dyson v. komissio (T-544/13 RENV, EU:T:2018:761).

7. Lisäksi on tarpeen selittää, miksi Dyson halusi riitauttaa tyhjän pussin testin. Dyson valmistaa ja myy sylinteri-imureita eli pussittomia pölynimureita.⁸ Toisin kuin tavanomaiset pölypussilla varustetut pölynimurit,⁹ jotka tuottavat imutehoa nostaaakseen pölyn ja roskat lattialta kertakäyttöiseen pussiin, pussittomissa pölynimureissa ei niiden nimen mukaisesti käytetä pölypusseja. Sylinteri-imuri käyttää keskipakovoimaa pölyn ja roskien erottamiseksi ilmasta, jolloin kertakäyttöpussit eivät ole tarpeen.

8. Tämä ero on tärkeä, kun kyse on pölynimurien energiatehokkuuden testausmenetelmistä, jotka ovat keskeisiä käsiteltävän asian kannalta. Ymmärtääkseni ongelma on seuraava: kun pussi-imuri käyttää imutehoa pölyn keräämiseen, tämä vaikuttaa sen suorituskykyyn; jos pussi tai säiliö on tyhjä, ilma virtaa suhteellisen vaivattomasti koneen suodattimen ja pussin huokosten läpi, jolloin imuteho säilyy; kun pölynimuria kuitenkin käytetään, pussi ja suodatin tukkeutuvat pölystä ja ilmavirtaus heikkenee. Tämän seurauksena pölynimurin imuteho, puhdistuskyky ja energiatehokkuus heikkenevät, koska pölynimuri kuluttaa enemmän sähköä tukkeutumisen torjumiseen ja imutehon heikkenemisen kompensoimiseen. Sylinteri-imureissa ei sitä vastoin ole pusseja, joten ne eivät tukkeudu. Imuteho voidaan säilyttää riippumatta siitä, onko säiliö täynnä vai ei. Toisin sanoen sylinteri-imurit toimivat yhtä hyvin täynnä kuin tyhjinäkin. Yksikään tämän menettelyn asianosaisista ei ole kiistänyt tätä päätelmää.

9. Lyhyesti sanottuna ongelma piilee, kuten Dyson väittää käsiteltävässä asiassa, siinä, että tyhjällä pölypussilla suoritettava testi osoittaa pölynimurin suurimman mahdollisen pölynimukykyyn ja peittää siten sen tosiasian, että kun kuluttaja käyttää pölynimuria, pussi tukkeutuu ja imuteho heikkenee useimmissa tavanomaisissa pussi-imureissa. Näin ollen pölynimurin puhdistuskyky ja energiankulutus vaihtelevat sen mukaan, käytetäänkö testissä tyhjää pussia vai osittain täyttynyttä pussia.

10. Vaikka tyhjän pussin testistä luovuttiin unionin yleisen tuomioistuimen antaman kumoamistuomion jälkeen, Dyson katsoi, että sille aiheutui vahinkoa siltä ajalta, jona delegoitu asetus 665/2013 oli voimassa eli ennen sen myöhempää kumoamista. Dyson nosti tämän vuoksi vahingonkorvauskanteen unionin yleisessä tuomioistuimessa.

11. Ennen kuin käsittelen menettelyä unionin yleisessä tuomioistuimessa (D) ja menettelyä unionin tuomioistuimessa (E), tarkastelen – siinä määrin kuin se on tarpeen Dysonin väitteiden arvioimiseksi – tämän asian kannalta merkityksellistä lainsäädäntöä (B) sekä unionin tuomioistuimen ja unionin yleisen tuomioistuimen tätä saagaa koskevia aikaisempia tuomioita (C).

⁸ Sylinteri-imurien keksijä oli Dysonin perustaja James Dyson, ja Dyson ryhtyi markkinoimaan niitä Euroopan unionissa vuonna 1993, muiden yritysten seurattessa perässä joitakin vuosia myöhemmin. James Dyson sai oman kertomuksensa mukaan motivaation sylinteri-imurin kehittämiseen siitä, että hänen kokemuksensa mukaan pussi-imurin imuteho heikkenee ja imuri tukkeutuu. Ks. Dyson, J., *Invention: A Life of Learning Through Failure*, Simon & Schuster, 2021, erityisesti s. 92 ja 93.

⁹ Vuosien varrella on kehitetty monenlaisia pölynimureita, mutta käsiteltävässä asiassa ainoastaan sylinteri- ja pussi-imureilla on merkitystä. Ks. pölynimurityypeistä esim. AEA Energy and Environment, Work on Preparatory Studies for Eco-Design Requirements of EuPs (II), Lot 17 Vacuum Cleaners, TREN/D3/390-2006, loppuraportti Euroopan komissiolle, helmikuu 2009 (jäljempänä AEA-raportti), 2.3 kohta ja Gantz, C., *The Vacuum Cleaner: A History*, McFarland & Company, 2012.

B Unionin energiamerkintä ja delegoitu asetus 665/2013

1. Katsaus unionin energiamerkintää ja ekologista suunnittelua koskevaan lainsäädäntöön

12. Yleisesti ottaen unionin energiamerkintää koskevassa lainsäädännössä annetaan kuluttajille tietoja tuotteiden energiankulutuksesta ja ympäristötehokkuudesta, jotta he voisivat tehdä tietoon perustuvia päätöksiä. Se on yhteydessä unionin ekosuunnittelua koskevaan lainsäädäntöön,¹⁰ jossa asetetaan energiatehokkuuden vähimmäisvaatimukset ja muita tuotesuunnittelua koskevia vaatimuksia ympäristötehokkuuden parantamiseksi. Unionin energiamerkintää ja ekologista suunnittelua koskevalla lainsäädännöllä pyritään yhdessä ehkäisemään ja hillitsemään ilmastonmuutosta,¹¹ ja tällaisen lainsäädännön arvioidaan tuovan kuluttajille yli 250 miljardin säästöt vuodessa.¹²

13. Unionin energiamerkintää ja ekosuunnittelua koskevia sääntöjä sovelletaan tällä hetkellä moniin tuotteisiin,¹³ kuten televisioihin, astianpesukoneisiin, jääkaappeihin, pyykinpesukoneisiin ja kuivausrumpuihin. Unionin energiamerkinnässä on kuluttajille tietoja tietyn tuotteen energiatehokkuudesta, ja siinä käytetään vertailevaa väriasteikkoa A:sta (tehokkain) G:hen (tehottomin). Ilmeisesti noin 85 prosenttia kuluttajista tunnistaa unionin energiamerkinnän ja käyttää sitä ostopäätöksissään.¹⁴

2. Direktiivin 2010/30 ja delegoidun asetuksen 665/2013 lainsäädäntökehys

14. Unionin energiamerkinnät juontavat juurensa direktiiviin 79/530/ETY,¹⁵ joka korvattiin myöhemmin direktiivillä 92/75/ETY.¹⁶ Pölynimurit sisällytettiin tähän kehykseen kuitenkin vasta lähes 20 vuotta myöhemmin, kun direktiivi 2010/30 annettiin.

¹⁰ Ks. tältä osin komission yksiköiden valmisteluasiakirja, vaikutustenarviointi, ehdotus asetukseksi direktiivin 2010/30/EU kumoamiseksi, SWD(2015) 139 final, 15.7.2015, s. 10 ja 11 (jossa todetaan, että unionin energiamerkintää ja ekosuunnittelua koskevan lainsäädännön lähestymistavat täydentävät toisiaan, sillä ekologinen suunnittelu ”työntää” markkinoita ja energiamerkinnät ”vetävät puoleensa” markkinoita).

¹¹ Ks. esim. komissio, ”About the energy label and eco-design”, joka on saatavilla osoitteessa: https://commission.europa.eu/energy-climate-change-environment/standards-tools-and-labels/products-labelling-rules-and-requirements/energy-label-and-ecodesign/about_en; Euroopan unionin tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus nro 01/2020, ”EU action on Ecodesign and Energy Labelling: important contribution to greater energy efficiency reduced by significant delays and non-compliance”, 2020, erityisesti s. 4 ja 6–8.

¹² Ks. esim. komission ekologista suunnittelua ja energiamerkintöjä koskeva työsuunnitelma 2020–2024 (EUVL 2022, C 182, s. 1), 1 ja 6 kohta; komission kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle energiamerkintää koskevien puitteiden vahvistamisesta ja direktiivin 2010/30/EU kumoamisesta 4.7.2017 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksella (EU) 2017/1369 komissiolle siirretystä delegoitujen säädösten antamisvallasta, COM(2022) 723 final, 8.12.2022, 1 kohta. Ks. myös edellä tämän ratkaisuehdotuksen alaviitteessä 10 mainittu komission yksiköiden valmisteluasiakirja, vaikutustenarviointi, ehdotus asetukseksi direktiivin 2010/30/EU kumoamiseksi, s. 16 (jossa todetaan, että unionin energiamerkintää ja ekosuunnittelua koskevat toimenpiteet tuottavat noin kaksi viidesosaa Euroopan unionin vuodelle 2020 asettamasta 20 prosentin energiasäästötavoitteesta ja että tällaisilla toimenpiteillä saavutetut nettosäästöt kasvavat lähes 300 miljardiin euroon vuoteen 2030 mennessä ja tuottavat EU:n kuluttajille lähes 17 prosentin säästöt kokonaiskustannuksista verrattuna tilanteeseen, jossa tällaisia toimenpiteitä ei ole).

¹³ Ks. esim. tämän ratkaisuehdotuksen alaviitteessä 12 mainittu komission ekologista suunnittelua ja energiamerkintöjä koskeva työsuunnitelma 2020–2024, 3 kohta.

¹⁴ Ks. esim. komission kertomus Euroopan parlamentille ja neuvostolle, direktiivin 2010/30/EU uudelleentarkastelu, COM(2015) 345 final, 15.7.2015, s. 3 ja tämän ratkaisuehdotuksen alaviitteessä 11 mainittu tilintarkastustuomioistuimen erityiskertomus, s. 10. Ks. myös viimeisimpänä tämän ratkaisuehdotuksen alaviitteessä 12 mainittu komission ekologista suunnittelua ja energiamerkintöjä koskeva työsuunnitelma 2020–2024, 2 kohta (jossa todetaan, että Eurobarometri-tutkimus on osoittanut, että 93 prosenttia Euroopan unionin kuluttajista tunnistaa unionin energiamerkinnän ja että sillä on laitteita ostettaessa vaikutusta 79 prosenttiin näistä kuluttajista).

¹⁵ Kodinkoneiden energiankulutuksen osoittamisesta merkinnöin 14.5.1979 annettu neuvoston direktiivi (EYVL 1979, L 145, s. 1).

¹⁶ Kodinkoneiden energian ja muiden voimavarojen kulutuksen osoittamisesta merkinnöin ja yhdenmukaisin tuotetiedoin 22.9.1992 annettu neuvoston direktiivi (EYVL 1992, L 297, s. 16).

15. Direktiivin 2010/30 1 artiklan 1 kohdan mukaan tällä direktiivillä vahvistettiin puitteet energiaan liittyvien tuotteiden energian ja mahdollisesti muiden olennaisten voimavarojen ”käytönaikaista” kulutusta koskevia loppukäyttäjille suunnattuja tietoja, erityisesti merkintöjä ja yhdenmukaistettuja tuotetietoja, sekä lisätietoja koskevien kansallisten toimenpiteiden yhdenmukaistamiselle niin, että loppukäyttäjät saavat mahdollisuuden valita tehokkaampia tuotteita.¹⁷

16. Se, että ilmaisu ”käytönaiikainen” [tai ”käytön aikana”] esiintyy 15 kertaa direktiivissä 2010/30,¹⁸ osoittaa, että direktiivissä on kyse energiamerkinnöistä, jotka kuvastavat energiankulutusta silloin, kun tuotteita käytetään. Tätä kysymystä oli todellakin käsitelty kyseisen direktiivin antamiseen johtaneen päätöksentekoprosessin aikana,¹⁹ ja itse asiassa juuri komissio sisällytti tätä tarkoittavan sanamuodon useisiin säännöksiin direktiiviä koskevassa ehdotuksessaan.²⁰

17. Käsiteltävän asian kannalta on tärkeää, että direktiivillä 2010/30 vahvistettiin merkityksellisenä ajankohtana yleiset puitteet, joissa määriteltiin strategiset tavoitteet sekä muun muassa komission, jäsenvaltioiden, valmistajien ja kauppiaiden tehtävät ja vastuut. Kyseisen direktiivin 10 artiklan mukaan komissiolle siirrettiin valta antaa (SEUT 290 artiklassa tarkoitettuja) delegoituja säädöksiä, joissa vahvistetaan energiamerkintävaatimukset tietyille tuoteryhmille, mukaan lukien pölynimurit.

18. Direktiivin 2010/30 10 artiklan 1 kohdan kolmannessa alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Delegoidussa säädöksessä määritetyissä merkinnässä ja selosteessa annettavien energian ja muiden olennaisten voimavarojen *käytönaiikasta* kulutusta koskevien tietojen on annettava loppukäyttäjille mahdollisuus tehdä perustellumpia ostopäätöksiä ja markkinavalvontaviranomaisille mahdollisuus tarkistaa, ovatko tuotteet annettujen tietojen mukaiset.”²¹

19. Direktiivi 2010/30 on sittemmin korvattu asetuksella (EU) 2017/1369.²² Tällä asetuksella on olennaisilta osin sama soveltamisala kuin direktiivillä 2010/30, mutta sillä muutetaan ja parannetaan joitakin kyseisen direktiivin säännöksiä, jotta ne olisivat sisällöltään selkeämpiä ja ajantasaisia, kun otetaan huomioon tuotteiden energiatehokkuuden alalla viime vuosina saavutettu tekninen kehitys.²³ Siinä korostetaan, että testausmenetelmien pitäisi kuvastaa todellista käyttöä.²⁴

¹⁷ Kursivointi tässä.

¹⁸ Ks. direktiivin 2010/30 1 artiklan 1 ja 2 kohta, 2 artiklan a, e ja f alakohta, 3 artiklan 1 kohdan b alakohta, 4 artiklan a alakohta, 10 artiklan 1 kohdan kolmas alakohta, 10 artiklan 3 kohdan a alakohta ja 2, 5, 13, 14 ja 19 perustelukappale.

¹⁹ Ks. tältä osin komission yksiköiden valmisteluasiakirja, Accompanying document to the Proposal for a Directive of the European Parliament and of the Council on the indication by labelling and standard product information of the consumption of energy and other resources by energy-related products, SEC(2008) 2862, 13.11.2008, s. 83.

²⁰ Ks. komission ehdotus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiiviksi energiaan liittyvien tuotteiden energian ja muiden voimavarojen kulutuksen osoittamisesta merkinnöin ja yhdenmukaisin tuotetiedoin, KOM(2008) 778 lopullinen, 13.11.2008, ehdotus 1 artiklan 2 kohdaksi, ehdotus 2 artiklaksi, ehdotus 11 artiklan 1 kohdaksi, ehdotus 11 artiklan 3 kohdaksi ja ehdotus toiseksi, kolmanneksi ja seitsemänneksi perustelukappaleeksi.

²¹ Kursivointi tässä. Ks. myös direktiivin 2010/30 19 perustelukappale.

²² Energiamerkintää koskevien puitteiden vahvistamisesta ja direktiivin 2010/30/EU kumoamisesta 4.7.2017 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston asetetus (EUVL 2017, L 198, s. 1). Kyseisen asetuksen 21 artiklan mukaan sitä sovelletaan 1.8.2017 alkaen.

²³ Ks. asetuksen 2017/1369 kolmas ja neljäs perustelukappale.

²⁴ Ks. asetuksen 2017/1369 13 artiklan 3 kohta ja 35 perustelukappale.

20. Toisin kuin muihin tuotteisiin, pölynimureihin ei sovellettu unionin energiamerkintäsääntöjä ennen direktiiviä 2010/30 eikä unionin ekologista suunnittelua koskevia sääntöjä ennen direktiiviä 2009/125/EY,²⁵ ja laajan vaikutustenarvioinnin perusteella päätettiin, että komissio antaa asiaa koskevat asetukset samanaikaisesti.²⁶

21. Delegoidussa asetuksessa 665/2013 vahvistettiin useimpien vakiotyyppisten pölynimureiden merkintöjä koskevat vaatimukset.²⁷ Siinä veloitettiin toimittajat ja jälleenmyyjät varmistamaan, että pölynimureissa oli tällainen merkintä 1.9.2014 alkaen.²⁸ Tätä merkintää varten tarvittavat tiedot oli hankittava luotettavilla, tarkoilla ja toistettavissa olevilla testausmenetelmillä delegoidun asetuksen 665/2013 liitteen VI mukaisesti.²⁹ Kyseisen liitteen 1 kohdassa viitattiin tältä osin yhdenmukaistettuihin standardeihin, jotka on julkaistu Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

22. Tässä yhteydessä komissio julkaisi viittaukset Euroopan sähkötekniikan standardointikomitean (Cenelec) standardiin EN 60312-1:2013 (jäljempänä Cenelec-standardi), joka koskee kotitalouskäyttöön tarkoitettujen pölynimurien suorituskyvyn mittaamenetelmiä. Cenelec-standardin jakso 5.9, joka koski osittain täyttyneeseen säiliöön perustuvaa testausmenetelmää, ei kuitenkaan sisältynyt niihin.³⁰ Viitaan tähän menetelmään jäljempänä ilmaisulla ”jaksossa 5.9 tarkoitettu osittain täyttyneellä säiliöllä suoritettava testi”.

23. Tämä poissulkeminen johti siihen, että delegoidun asetuksen 665/2013 liitettä VI sovellettaessa pölynimurien vuotuisen energiankulutuksen laskemista koskeva yhdenmukaistettu standardi perustui testausmenetelmään, jossa käytettiin tyhjää säiliötä (Cenelec-standardin jaksojen 4.5 ja 5.3 mukaisesti), eikä testausmenetelmään, jossa käytettiin osittain täyttynyttä säiliötä (Cenelec-standardin jakson 5.9 mukaisesti).

24. Näin ollen ainoastaan tyhjän pussin testiä voitiin käyttää pölynimurien energiatehokkuuden mittaamiseen delegoidun asetuksen 665/2013 nojalla.³¹

²⁵ Energiaan liittyvien tuotteiden ekologiselle suunnittelulle asetettavien vaatimusten puitteista 21.10.2009 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EUVL 2009, L 285, s. 10).

²⁶ Ks. tältä osin komission yksiköiden valmisteluasiakirja, vaikutustenarviointi, komission asetus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/125/EY täytäntöönpanemisesta pölynimurien ekologista suunnittelua koskevien vaatimusten osalta ja komission delegoitu asetus Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/30/EU täydentämisestä kotitalouksien pölynimurien energiamerkinnän osalta, SWD(2013) 240, s. 4. Tässä asiakirjassa todettiin, että ensisijainen vaihtoehto oli yhdistää energiamerkintävaatimukset vahvistava delegoitu asetus ekosuunnittelua koskevat vaatimukset vahvistavaan täytäntöönpanoasetukseen, jotta kuluttajia voidaan kannustaa valitsemaan tehokkaimpia laitteita (ks. s. 38 ja 39).

²⁷ Ks. delegoidun asetuksen 665/2013 1 artiklan 1 kohta.

²⁸ Ks. delegoidun asetuksen 665/2013 3 ja 4 artikla.

²⁹ Ks. delegoidun asetuksen 665/2013 5 artikla ja neljäs perustelukappale.

³⁰ Ks. [delegoidun asetuksen 665/2013] ja Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2009/125/EY täytäntöönpanemisesta pölynimurien ekologista suunnittelua koskevien vaatimusten osalta annetun komission asetuksen (EU) N:o 666/2013 täytäntöönpanoon liittyvä komission tiedonanto (unionin yhdenmukaistamislainsäädännön soveltamisalaan kuuluvien yhdenmukaistettujen standardien otsikot ja viitenumerot) (EUVL 2014, C 272, s. 5), jossa todetaan, että Cenelec-standardin jakso 5.9 ei kuulunut tähän viittaukseen. Vastaavat tiedonannot annettiin vuonna 2016 (EUVL 2016, C 416, s. 31) ja vuonna 2017 (EUVL 2017, C 261, s. 4).

³¹ Delegoidun asetuksen 665/2013 7 artiklassa säädetään, että komissio tarkastelee viiden vuoden kuluessa, ”onko mahdollista vahvistaa vuotuista energiankulutusta, pölynimukykyä ja poistoilman pölyjäämää koskevia vaatimuksia, jotka perustuvat osittain täyttyneellä säiliöllä eikä tyhjällä säiliöllä tehtyihin laskelmiin”.

C Tapahtumat, jotka johtivat unionin yleisessä tuomioistuimessa käytyyn menettelyyn

1. Delegoitua asetusta 665/2013 koskeva kumoamiskanne

25. Dyson Ltd nosti 7.10.2013 kanteen unionin yleisessä tuomioistuimessa delegoidun asetuksen 665/2013 kumoamiseksi SEUT 263 artiklan nojalla. Dyson vetosi kanteensa tueksi kolmeen kanneperusteeseen, joista ensimmäinen koski komission toimivallan puuttumista, toinen kyseisen asetuksen perustelujen puutteellisuutta ja kolmas yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista.

26. Unionin yleinen tuomioistuin hylkäsi kanteen 11.11.2015 antamallaan tuomiolla Dyson v. komissio (T-544/13, EU:C:2015:836) katsoen, että nämä kanneperusteet oli hylättävä perusteettomina. Dyson teki valituksen unionin tuomioistuimeen.

27. Unionin tuomioistuin kumosi 11.5.2017 antamallaan tuomiolla Dyson v. komissio (C-44/16 P, EU:C:2017:357; jäljempänä unionin tuomioistuimen kumoamistuomio) tämän tuomion siltä osin kuin unionin yleinen tuomioistuin oli hylännyt kanneperusteet, joissa vedottiin komission toimivallan puuttumiseen ja yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamiseen.

28. Unionin tuomioistuin totesi erityisesti, että direktiivin 2010/30 1 artiklasta ja 10 artiklan 1 kohdan kolmannesta alakohdasta johtuva vaatimus, jonka mukaan kuluttajille annettavien tietojen on vastattava energiankulutusta laitteen käytön aikana, on SEUT 290 artiklassa tarkoitettu kyseisen direktiivin *keskeinen osa*.³² Se on tästä syystä vahvistettava perussäännöstyössä, eikä se voi olla säädösvallan siirron kohteena. Lisäksi unionin tuomioistuin katsoi, että vastoin unionin yleisen tuomioistuimen toteamuksia direktiivin 2010/30 10 artiklan 1 kohdan kolmanteen alakohtaan valitun sanan ”käytönaikaista” tulkitseminen siten, että sillä tarkoitetaan todellisia käyttöolosuhteita, ei myöskään perustu tämän direktiivin 10 artiklan ”kohtuuttoman laajaan” tulkintaan vaan tämän täsmennyksen varsinaiseen merkitykseen.³³

29. Näin ollen unionin tuomioistuin totesi mainitun tuomion 68 kohdassa, että komissio ”on siten ollut direktiivin 2010/30 keskeisen osan noudattamatta jättämisen uhalla velvollinen valitsemaan [delegoidussa asetuksessa 665/2013] laskentamenetelmän, jolla voidaan mitata pölynimurien energiatehokkuus olosuhteissa, jotka mahdollisimman läheisesti vastaavat todellisia käyttöolosuhteita, edellyttämällä säiliön tiettyä täyttymisastetta mutta ottaen kuitenkin huomioon vaatimukset, jotka liittyvät saatujen tulosten tieteelliseen pätevyyteen ja kuluttajille annettavien tietojen totuudenmukaisuuteen siten kuin ne mainitaan erityisesti kyseisen direktiivin johdanto-osan viidennessä perustelukappaleessa ja 5 artiklan b alakohdassa”.³⁴

30. Asian palauttamisen johdosta unionin yleinen tuomioistuin kumosi 8.11.2018 antamallaan tuomiolla Dyson v. komissio (T-544/13 RENV, EU:C:2018:761; jäljempänä unionin yleisen tuomioistuimen asian palauttamisen johdosta antama kumoamistuomio) delegoidun asetuksen 665/2013.

³² Ks. tuomio 11.5.2017, Dyson v. komissio (C-44/16 P, EU:C:2017:357, 58–63 kohta) (kursivointi tässä).

³³ Tuomio 11.5.2017, Dyson v. komissio (C-44/16 P, EU:C:2017:357, 66 kohta).

³⁴ Tuomio 11.5.2017, Dyson v. komissio (C-44/16 P, EU:C:2017:357, 68 kohta). Unionin tuomioistuin palautti tämän jälkeen asian yleiseen tuomioistuimeen ratkaisun antamiseksi merkityksellisistä kanneperusteista, koska ne liittyivät tosiseikkojen arviointiin.

31. Tässä tuomiossa³⁵ unionin yleinen tuomioistuin totesi, että unionin tuomioistuimen kumoamistuomion 68 kohdasta ilmenee, että komission valitseman menetelmän yhdenmukaisuus direktiivin 2010/30 keskeisten osien kanssa edellyttää kahden edellytyksen täyttyvän samanaikaisesti. Ensinnäkin on niin, että pölynimurien energiatehokkuuden mittaamiseksi olosuhteissa, jotka mahdollisimman läheisesti vastaavat todellisia käyttöolosuhteita, pölynimurin säiliöltä edellytetään tiettyä täyttymisastetta. Toiseksi valitun menetelmän on täytettävä tietyt vaatimukset, jotka liittyvät saatujen tuloksien tieteelliseen pätevyyteen ja kuluttajille annettavien tietojen totuudenmukaisuuteen. Sekä delegoidun asetuksen 665/2013 7 artiklasta että koko asiakirja-aineistosta ilmenee, että komissio oli valinnut pölynimurien energiatehokkuuden laskemiseksi menetelmän, joka perustuu tyhjiin säiliöön. Näin ollen ensimmäinen edellytys ei täyttynyt, mikä riitti unionin yleiselle tuomioistuimelle sen toteamiseen, että komissio oli sivuuttanut direktiivin 2010/30 keskeisen osan, eikä ollut tarpeen lausua siitä, täyttääkö tämä menetelmä jälkimmäisen edellytyksen.

32. Lisäksi unionin yleinen tuomioistuin korosti, että vaikka mikään säiliö tietyssä määrin täyttyneenä toteutettava laskentamenetelmä ei täyttäisi saatujen tietojen tieteellistä pätevyyttä ja kuluttajille annettavien tietojen paikkansapitävyyttä koskevia vaatimuksia, komissiolla olisi edelleen ollut mahdollisuus käyttää oikeuttaan lainsäädäntöaloitteen tekemiseen ehdottamalla direktiivin 2010/30 muuttamista.³⁶

33. Unionin yleinen tuomioistuin kumosi näin ollen delegoidun asetuksen 665/2013 kokonaisuudessaan ja katsoi, ettei kolmannelta kanneperusteesta, joka koski yhdenvertaisen kohtelun periaatteen loukkaamista, ollut tarpeen lausua.³⁷

2. Delegoidun asetuksen 665/2013 tulkintaa koskeva ennakkoratkaisumenettely

34. Tällä välin unionin tuomioistuin antoi 25.7.2018 antamallaan tuomiolla Dyson (C-632/16, EU:C:2018:599) ennakkoratkaisun vastauksena belgialaisen tuomioistuimen esittämiin kysymyksiin, jotka koskivat delegoidun asetuksen 665/2013 ja sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä annetun direktiivin 2005/29/EY tulkintaa.³⁸ Pyyntö oli esitetty yhtäältä Dyson Ltd:n ja Dyson BV:n ja toisaalta BSH Home Appliances NV:n (jäljempänä BSH) välisessä riita-asiassa, joka koski useita merkintöjä, joissa kuvattiin BSH:n Siemens- ja Bosch-tavaramerkeillä markkinoimien tavanomaisten (pussillisten) pölynimurien energiankulutusta, mukaan lukien delegoidussa asetuksessa 665/2013 edellytettyä unionin energiamerkintää. Dyson Ltd ja Dyson BV väittivät muun muassa, että se, että BSH käytti näitä merkintöjä täsmentämättä, että ne kuvastivat sellaisten testien tuloksia, jotka on tehty tyhjällä pussilla/säiliöllä, oli sopimaton kaupallinen menettely, koska se johti kuluttajia harhaan.

35. Unionin tuomioistuin totesi tuomiossaan³⁹ muun muassa, että direktiiviä 2010/30 ja delegoitua asetusta 665/2013 on tulkittava siten, että unionin energiamerkkiin ei voida lisätä mitään tietoja niistä olosuhteista, joissa pölynimureiden energiatehokkuus on mitattu.

³⁵ Ks. tuomio 8.11.2018, Dyson v. komissio (T-544/13 RENV, EU:T:2018:761, 69–75 kohta).

³⁶ Ks. tuomio 8.11.2018, Dyson v. komissio (T-544/13 RENV, EU:T:2018:761, 76 kohta).

³⁷ Ks. tuomio 8.11.2018, Dyson v. komissio (T-544/13 RENV, EU:T:2018:761, 82 kohta).

³⁸ Sopimattomista elinkeinonharjoittajien ja kuluttajien välisistä kaupallisista menettelyistä sisämarkkinoilla ja neuvoston direktiivin 84/450/ETY, Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivien 97/7/EY, 98/27/EY ja 2002/65/EY sekä Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 2006/2004 muuttamisesta 11.5.2005 annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EUVL 2005, L 149, s. 22).

³⁹ Ks. tuomio 25.7.2018, Dyson (C-632/16, EU:C:2018:599, erityisesti 35–46 kohta).

D Menettely unionin yleisessä tuomioistuimessa ja valituksenalainen tuomio

36. Dyson nosti 21.2.2019 unionin yleisessä tuomioistuimessa sopimussuhteen ulkopuoliseen unionin vastuuseen perustuvan vahingonkorvauskanteen SEUT 268 artiklan ja 340 artiklan toisen kohdan nojalla.

37. Dyson vaati 176,1 miljoonan euron määrää korkoineen tai toissijaisesti 127,1 miljoonan euron määrää korkoineen sekä komission velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut. Komissio vaati kanteen hylkäämistä ja Dysonin velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

38. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi valituksenalaisessa tuomiossa, että Dyson ei ollut täyttänyt yhtä sopimussuhteen ulkopuolisen unionin vastuun syntymisen tärkeimmistä edellytyksistä eli riittävän ilmeisen rikkomisen olemassaoloa neljän sellaisen unionin oikeuden rikkomisen osalta, joihin se väitti komission syyllistyneen. Näin ollen se hylkäsi kanteen.

39. Ensinnäkin unionin yleinen tuomioistuin totesi direktiivin 2010/30 10 artiklan 1 kohdan rikkomisen osalta, että komissiolla ei ollut mitään harkintavaltaa, jonka perusteella se olisi voinut ylittää sille direktiivillä 2010/30 siirretyn säädösvallan (valituksenalaisen tuomion 36 kohta). Unionin yleinen tuomioistuin katsoi kuitenkin, että harkintavallan puuttuminen ei riittänyt osoittamaan riittävän ilmeistä rikkomista ja että oli otettava huomioon tiettyjä muita oikeuskäytännössä vahvistettuja seikkoja (valituksenalaisen tuomion 37 ja 38 kohta).

40. Unionin yleinen tuomioistuin totesi, että kun otetaan huomioon unionin tuomioistuimen kumoamistuomio ja unionin yleisen tuomioistuimen asian palauttamisen johdosta antama kumoamistuomio, direktiivin 2010/30 10 artiklan 1 kohdan soveltaminen pölynimureiden erityistapaukseen johti arviointieroihin, jotka viittasivat tulkintavaikeuksiin kyseisen säännöksen ja yleisemmin koko direktiivin 2010/30 selkeyden ja täsmällisyyden kannalta (valituksenalaisen tuomion 40–45 kohta).

41. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi myös, että kun otetaan huomioon säänneltävän tilanteen monimutkaisuus ja se, oliko tehty virhe anteeksiantamaton tai tahallinen, komissiolla oli ilman harkintavaltansa rajojen selvää ja vakavaa ylittämistä oikeus katsoa, että jaksossa 5.9 tarkoitetulla osittain täyttyneellä säiliöllä suoritettavalla testillä ei voitu taata kuluttajille annettavien tietojen tieteellistä pätevyyttä ja paikkansapitävyyttä ja että se saattoi valita sen sijaan tyhjän pussin testin, joka oli tieteellisesti luotettava. Unionin yleinen tuomioistuin totesi lisäksi, että direktiivin 2010/30 11 artiklan 1 kohdassa rajoitettiin komissiolle siirrettyä säädösvaltaa viideksi vuodeksi, joten komissio ei voinut lykätä energiamerkintää koskevien sääntöjen antamista siihen saakka, kunnes Cenelec oli hyväksynyt osittain täyttyneeseen säiliöön perustuvan testausmenetelmän. Lisäksi Euroopan parlamentti ja neuvosto eivät vastustaneet delegoidun asetuksen 665/2013 antamista. Näiden seikkojen perusteella unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että se, että komissio oli rikkonut direktiivin 2010/30 10 artiklan 1 kohtaa, oli anteeksiannettavissa (valituksenalaisen tuomion 94–97 kohta).

42. Unionin yleinen tuomioistuin päätteli, että näiden seikkojen sekä ratkaistavien ongelmien teknisen monimutkaisuuden ja asian kannalta merkityksellisten tekstien soveltamis- ja tulkintavaikeuksien vuoksi tavanomaisesti varovainen ja huolellinen hallintoviranomainen saattoi katsoa altistuvansa riskille päättäessään käyttää osittain täyttyneeseen säiliöön perustuvaa testausmenetelmää tyhjäan säiliöön perustuvan testausmenetelmän sijaan. Näin ollen komission toiminta oli odotettavissa tällaiselta hallintoviranomaiselta, eikä se ylittänyt harkintavaltansa rajoja selvällä ja vakavalla tavalla (valituksenalaisen tuomion 97 kohta).

43. Lisäksi unionin yleinen tuomioistuin katsoi näiden toteamusten perusteella, että komissio ei tyhjän pussin testin käyttöönottamisella ylittänyt selvästi ja vakavasti harkintavaltansa rajoja eikä syyllistynyt kolmeen muuhun väitettyyn unionin oikeuden riittävän ilmeiseen rikkomiseen, nimittäin yhdenvertaisen kohtelun periaatteen (valituksenalaisen tuomion 105–112 kohta), hyvän hallinnon periaatteen ja huolellisuusvelvoitteen (valituksenalaisen tuomion 116–119 kohta) ja elinkeinovapautta koskevan oikeuden (valituksenalaisen tuomion 123–131 kohta) loukkaamiseen.

E Menettely unionin tuomioistuimessa

44. Dyson vaatii 18.2.2022 jättämässään valituksessa, että unionin tuomioistuin kumoaa valituksenalaisen tuomion kokonaisuudessaan, toteaa komission syyllistyneen unionin oikeuden riittävän ilmeiseen rikkomiseen ja palauttaa asian unionin yleisen tuomioistuimen ratkaistavaksi. Dyson vaatii myös, että unionin tuomioistuin määrää komission korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

45. Komissio vaatii 22.6.2022 jättämässään vastineessa, että unionin tuomioistuin hylkää valituksen ja määrää Dysonin korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

46. Dyson jätti vastauskirjelmänsä 22.8.2022 ja komissio 30.9.2022.

47. Istunto Dysonin ja komission kuulemiseksi pidettiin 20.4.2023.

III Asian tarkastelu

48. Dyson vetoaa seitsemään valitusperusteeseen. Ensimmäiset neljä valitusperustetta perustuvat väitteeseen siitä, että komissio rikkoi direktiivin 2010/30 10 artiklan 1 kohtaa. Ensimmäinen valitusperuste perustuu Dysonin kanneperusteen virheelliseen luonnehdintaan. Toinen, kolmas ja neljäs valitusperuste perustuvat riittävän ilmeistä rikkomista koskevan oikeudellisen arviointiperusteen virheelliseen soveltamiseen seuraavasti: Toinen valitusperuste perustuu rikkomisen vakavuutta koskevan arviointimenetelmän virheelliseen soveltamiseen suhteessa komission harkintavallan puutteeseen. Kolmas valitusperuste perustuu riittävän ilmeistä rikkomista koskevan oikeudellisen arviointiperusteen virheelliseen soveltamiseen siltä osin kuin on kyse tulkintavaikeuksista sekä rikatun säännöksen selkeydestä ja täsmällisyydestä ja neljännen valitusperusteen osalta sääntelyn monimutkaisuudesta. Viides, kuudes ja seitsemäs valitusperuste perustuvat riittävän ilmeistä rikkomista koskevan oikeudellisen arviointiperusteen virheelliseen soveltamiseen yhdenvertaisen kohtelun periaatteen, hyvän hallinnon periaatteen ja elinkeinovapautta koskevan oikeuden väitetyn loukkaamisen osalta.

49. Käsittelen aluksi ensimmäistä valitusperustetta. Muu arviointi riippuu mielestäni sen määrittämisestä, mikä oli tarkalleen rikkomisen, johon Dyson väittää komission syyllistyneen. Se, onko unionin yleinen tuomioistuin tehnyt oikeudellisen virheen arvioidessaan, oliko tämä rikkomisen riittävän ilmeinen, riippuu siis tästä kysymyksestä. Koska katson, että unionin yleinen tuomioistuin luonnehti väärin Dysonin vaatimusta, useimmat niistä perusteluista, joiden nojalla se katsoi, ettei rikkomisen ollut riittävän ilmeinen, ovat merkityksettömiä. Tarkastelen kuitenkin kuutta muuta valitusperustetta, jotka koskevat rikkomisen vakavuutta koskevan arviointimenetelmän virheellistä soveltamista.

A Ensimmäinen valitusperuste

50. Ensimmäisessä valitusperusteessaan Dyson väittää lähinnä, että unionin yleinen tuomioistuin luonnehti väärin sen kanneperustetta. Vaikka Dyson väitti, että komissio syyllistyi riittävän ilmeiseen rikkomiseen hyväksyessään tyhjän pussin testin, unionin yleinen tuomioistuin käsitteli valituksenalaisen tuomion 52–82 kohdassa sen sijaan virheellisesti kysymystä siitä, oliko komissiolla oikeus hylätä jaksossa 5.9 tarkoitettu osittain täyttyneellä säiliöllä suoritettava testi.⁴⁰

51. On totta, että unionin yleinen tuomioistuin kiinnitti valituksenalaisessa tuomiossa merkittävää huomiota siihen, onko komissio toiminut oikein hylätessään jaksossa 5.9 tarkoitettua osittain täyttyneellä säiliöllä suoritettavan testin. Tällä arvioinnilla on merkitystä vain, jos käsiteltävä väite koskee sitä, että komissio hylkäsi virheellisesti tämän menetelmän. Tämä ei kuitenkaan ollut Dysonin väite. Se ei väittänyt, että komissio olisi virheellisesti sulkenut pois yhden mahdollisen testausmenetelmän, joka perustuu osittain täyttyneeseen säiliöön. Dyson väitti pikemminkin, että komissio syyllistyi riittävän ilmeiseen rikkomiseen valitsemalla tyhjän pussin testin.

52. Tämä erottelu on tärkeä, koska se määrittää komissiolla olevan harkintavallan tason, mikä puolestaan on olennaista, kun tarkastellaan Dysonin muita unionin yleisessä tuomioistuimessa esittämiä kanneperusteita. Dyson ei kiistä sitä, että komissiolla on harkintavaltaa päättää, minkälaisen osittain täyttyneeseen säiliöön perustuvan testausmenetelmän se ottaa käyttöön. Dysonin mukaan tyhjän pussin testin valitseminen ei sitä vastoin kuulunut komissiolle perussäännösten nojalla annetun harkintavallan piiriin.

53. Komissio väittää, että unionin yleiselle tuomioistuimelle oli oikeudellisesti merkityksellistä arvioida, oliko ainoa muu delegoidun asetuksen 665/2013 antamisajankohtana tunnustettu ja saatavilla oleva testausmenetelmä, nimittäin jaksossa 5.9 tarkoitettu osittain täyttyneellä säiliöllä suoritettava testi, tieteellisesti paikkansapitävä vaihtoehto. Kyseistä asetusta laadittaessa valinta, sellaisena kuin komissio sen harkintavaltaansa käyttäen vahvasti monimutkaisessa strategisessa päätöksenteossa, tehtiin tyhjään ja osittain täyttyneeseen säiliöön perustuvien testausmenetelmien välillä; mikään osittain täyttyneeseen säiliöön perustuva testausmenetelmä, mukaan lukien jaksossa 5.9 tarkoitettu osittain täyttyneellä säiliöllä suoritettava testi, ei ollut tieteellisesti luotettava. Näin ollen komissio väittää, että tuolloin ainoan tieteellisesti luotettavan testausmenetelmän – tyhjän pussin testin – käyttöön ottamista voitaisiin pitää anteeksiannettavana.

54. En voi olla komission kanssa samaa mieltä. Se, ettei tieteellisesti pätevää osittain täyttyneeseen säiliöön perustuvaa testausmenetelmää ollut saatavilla, ei anna komissiolle vapautta hyväksyä tyhjän pussin testiä. Näin ollen valintaa ei olisi voitu tehdä tyhjän pussin testin ja osittain täyttyneeseen säiliöön perustuvan testausmenetelmän välillä. Valittavana oli ainoastaan erilaisia osittain täyttyneeseen säiliöön perustuvia testausmenetelmiä tai ei testiä lainkaan.

55. Unionin yleinen tuomioistuin katsoi palauttamisen johdosta antamassaan kumoamistuomiossa, että tyhjän pussin testin käyttäminen edellytti perussäännösten muuttamista.⁴¹ Istunnossa komissio kuitenkin selitti, että lainsäädäntöaloite direktiivin 2010/30 10 artiklan muuttamiseksi olisi ollut epälooginen ja vaikea toimenpide. Sen lisäksi, että

⁴⁰ Unionin yleinen tuomioistuin selitti valituksenalaisen tuomion 82 kohdassa, että ”merkityksellinen kysymys on se, onko komissio ylittänyt harkintavaltansa rajat selvällä ja vakavalla tavalla, kun se on suosinut tyhjään säiliöön perustuvaa testausmenetelmää osittain täyttyneeseen säiliöön perustuvan testausmenetelmän sijasta”.

⁴¹ Ks. tuomio 8.11.2018, Dyson v. komissio (T-544/13 RENV, EU:T:2018:761, 76 kohta); ks. myös tämän ratkaisuehdotuksen 32 kohta.

tällaisen muutoksen valmistelu olisi vienyt paljon aikaa, delegoitu asetus 665/2013 olisi pudonnut ekosuunnittelua koskevien sääntöjen tahdista, koska unionin energiamerkintää ja ekologista suunnittelua koskevat oikeudelliset puitteet toimivat yleensä käsi kädessä ja vahvistavat toisiaan energiaan liittyvän tuotteen osalta.

56. Vaikka tämä olisikin totta, sillä ei voida perustella unionin oikeuden kannalta mahdottoman testausmenetelmän eli tyhjän pussin testin valintaa.

57. Katson tämän perusteella, että ensimmäinen valitusperuste, jonka mukaan unionin yleinen tuomioistuin luonnehti Dysonin kanneperustetta virheellisesti, on perusteltu.

B Toinen valitusperuste

58. Toisessa valitusperusteessaan Dyson väittää olennaisilta osin, että unionin yleinen tuomioistuin katsoi valituksenalaisen tuomion 37 ja 38 kohdassa virheellisesti, että sidottua harkintavaltaa koskevan vaatimuksen rikkominen ei itsessään ollut riittävän ilmeinen, kun otetaan huomioon käsiteltävän asian erityinen asiayhteys. Dysonin mukaan ”käytönaikaisuutta” koskeva edellytys oli direktiivin 2010/30 keskeinen osa, jolla unionin lainsäätäjät halusivat rajoittaa komission harkintavaltaa. Komissio oli oman asiantuntijalausuntonsa ja sidosryhmien kuulemiseen annettujen vastausten perusteella tietoinen siitä, että tyhjän pussin testi oli harhaanjohtava ja että kyseinen testi saattoi vahingoittaa ympäristöä ja estää valmistajia antamasta kuluttajille tietoja näistä riskeistä. Kuten Dyson istunnossa korosti, unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että komissiolla ei ollut lainkaan harkintavaltaa, joten asian olisi pitänyt olla sillä selvä.⁴²

59. Komissio väittää, että unionin yleinen tuomioistuin sovelsi oikein riittävän ilmeistä rikkomista koskevaa oikeudellista arviointiperustetta suhteessa komission harkintavaltaan.⁴³ Kuten komissio istunnossa huomautti, unionin tuomioistuimen olisi vahvistettava unionin yleisen tuomioistuimen oikeuskäytäntö, jonka mukaan harkintavallan puuttumisen ja riittävän ilmeistä rikkomista koskevan toteamuksen välillä ei ole automaattista yhteyttä ja että muut oikeuskäytännössä vahvistetut seikat pitäisi ottaa huomioon. Komissio väitti istunnossa lisäksi, että vaikka rajoitettu tai olematon harkintavalta johtaa riittävän ilmeisen rikkomisen toteamiseen silloin, kun unionin oikeudessa on asetettu selvä ja täsmällinen velvollisuus, tilanne ei ole tämä nyt käsiteltävässä asiassa.

60. Riittääkö pelkästään sellaisen unionin oikeussäännön rikkominen, jossa ei jätetä unionin toimielimelle lainkaan harkintavaltaa, siihen, että kyseisen säännöksen rikkomista voidaan pitää riittävän ilmeisenä, vai pitäisikö unionin tuomioistuimen kuitenkin ottaa huomioon muita seikkoja, joiden perusteella rikkomista saatetaan pitää anteeksiannettavana?

⁴² Dyson vetoaa kantansa tueksi muun muassa 10.7.2003 annettuun tuomioon komissio v. Fresh Marine (C-472/00 P, EU:C:2003:399), 16.10.2008 annettuun tuomioon Synthos (EU:C:2008:565), 4.4.2017 annettuun tuomioon oikeusasiamies v. Staelen (C-337/15 P, EU:C:2017:256, erityisesti 57 kohta), 30.5.2017 annettuun tuomioon Safa Nicu Sepahan v. neuvosto (C-45/15 P, EU:C:2017:402) ja 20.1.2021 annettuun tuomioon komissio v. Printeos (C-301/19 P, EU:C:2021:39).

⁴³ Komissio vetoaa kantansa tueksi muun muassa 4.7.2000 annettuun tuomioon Bergaderm ja Goupil v. komissio (C-352/98 P, EU:C:2000:361), 26.1.2006 annettuun tuomioon Medici Grimm v. neuvosto (T-364/03, EU:T:2006:28), 3.3.2010 annettuun tuomioon Artegodan v. komissio (T-429/05, EU:T:2010:60) ja 23.11.2011 annettuun tuomioon Sison v. neuvosto (T-341/07, EU:T:2011:687).

61. Mielestäni vastaus tähän kysymykseen ei käy selvästi ilmi oikeuskäytännöstä. Yhtä tärkeää on, että oikeuskäytännössä ei anneta mitään ohjeita siitä, kuinka määritetään se, milloin toimielimellä on harkintavaltaa. Vuosien varrella eräät julkisasiamiehet⁴⁴ ovat, oikeuskirjallisuudessa⁴⁵ esitetyn tavoin, huomauttaneet oikeuskäytännön epäjohdonmukaisuudesta ja tästä syystä kyseenalaistaneet harkintavallan merkityksen arviointiperusteena, koska riittävän ilmeisen rikkomisen tutkiminen riippuu joka tapauksessa muista seikoista.

62. Analyysini nykyisestä oikeuskäytännöstä osoittaa, että harkintavallalla on merkitystä määrittäessä, voidaanko unionin oikeuden rikkomista pitää riittävän ilmeisenä, mutta tämä merkitys ei ole ratkaiseva. Tämän perusteella unionin yleinen tuomioistuin ei tehnyt oikeudellista virhettä, kun se katsoi valituksenalaisen tuomion 37 ja 38 kohdassa, että harkintavallan puuttuminen ei riitä perusteeksi päätelmälle, jonka mukaan kyseessä on ollut riittävän ilmeinen rikkominen, ja että on vielä tutkittava, onko rikkominen anteeksi annettavissa joidenkin seikkojen perusteella.

63. Tarkastelen jäljempänä lyhyesti merkityksellistä oikeuskäytäntöä, joka koskee unionin ja valtion vastuuta.⁴⁶

1. Unionin ja jäsenvaltion vastuuta koskeva merkityksellinen oikeuskäytäntö

64. Kuten tunnettua, tuomiosta Bergaderm⁴⁷ lähtien oikeuskäytäntö, joka koskee unionin ja jäsenvaltion vahingonkorvausvastuuta unionin oikeuden rikkomisesta, on kehittynyt harmonisesti. Aikaisemman valtion vastuuta koskevan tuomion Brasserie⁴⁸ perusteella unionin tuomioistuin muistutti tuomiossa Bergaderm, että edellytykset, joiden täyttyessä unioni ja jäsenvaltiot voivat joutua vastuuseen unionin oikeuden rikkomisesta yksityisille aiheutuneista vahingoista, eivät saisi poiketa toisistaan. Näin on siksi, että niitä oikeuksia, joita yksityisillä on unionin oikeuden nojalla, ei voida suojella eri tavalla sen mukaan, onko unionin vai kansallinen viranomaisen vastuussa vahingosta.⁴⁹

65. Tämä tarkoittaa, että oikeuskäytäntö, joka koskee sopimussuhteen ulkopuolisen unionin vastuun syntymisedellytyksiä, mukaan lukien riittävän ilmeinen rikkominen, on kehittynyt samansuuntaisesti kuin valtion vastuuta koskeva oikeuskäytäntö. Näin ollen tuomiossa Bergaderm toistettiin muotoilu, joka näytti olevan selvästi vakiintunut aikaisemmassa valtion vastuuta koskevassa oikeuskäytännössä, jonka mukaan rikkomisen vakavuuden arviointi riippuu siitä, oliko jäsenvaltion tai unionin toimielimellä harkintavaltaa, kun sen väitettiin rikkovan unionin oikeutta. Jos kyseisellä toimielimellä ei ole lainkaan harkintavaltaa tai sen harkintavalta on oleellisesti vähentynyt, pelkkä unionin oikeuden rikkominen riittää osoittamaan, että kyseessä on riittävän ilmeinen rikkominen.⁵⁰

⁴⁴ Ks. tältä osin julkisasiamies Légerin ratkaisuehdotus Köbler (C-224/01, EU:C:2003:207, 134–139 kohta) ja julkisasiamies Botin ratkaisuehdotus Synthon (C-452/06, EU:C:2008:393, 121–123 kohta).

⁴⁵ Ks. esim. Hilson, C., ”The Role of Discretion in EC Law on Non-Contractual Liability”, *Common Market Law Review*, osa 42, 2005, s. 677, erityisesti s. 693 (jossa huomautetaan oikeuskäytännössä esiintyvistä ”omituisista kehäpäätelmistä”) ja Biondi, A. ja Farley, M., *The Right to Damages in EU Law*, Kluwer, 2009, s. 41 (jonka mukaan oikeuskäytännöstä paljastuu ”siksak-perustelua”).

⁴⁶ Liian pitkien ratkaisuehdotusten välttämisen tarpeesta johtuvien rajoitusten vuoksi en käsittele yksityiskohtaisesti asiaa koskevaa runsasta oikeuskäytäntöä. Tyydyn pikemminkin esittämään tiettyjä punaisia lankoja, jotka voivat auttaa tämän oikeuskäytännön ymmärtämisessä.

⁴⁷ Ks. tuomio 4.7.2000, Bergaderm ja Goupil v. komissio (C-352/98 P, EU:C:2000:361; jäljempänä tuomio Bergaderm).

⁴⁸ Ks. tuomio 5.3.1996, Brasserie du Pêcheur ja Factortame (C-46/93 ja C-48/93, EU:C:1996:79, 42 kohta; jäljempänä tuomio Brasserie).

⁴⁹ Ks. tuomio 4.7.2000, Bergaderm ja Goupil v. komissio (C-352/98 P, EU:C:2000:361, 41 kohta).

⁵⁰ Ks. tuomio 4.7.2000, Bergaderm ja Goupil v. komissio (C-352/98 P, EU:C:2000:361, 43 ja 44 kohta).

66. Tämä ero harkintavallan olemassaolon ja sen puuttumisen välillä johtui kahdesta valtion vastuun kannalta olennaisesta tapauksesta. Ensimmäisessä tapauksessa, jossa vahvistettiin valtion vastuuta koskeva periaate, nimittäin asiassa *Francovich*,⁵¹ ei edes mainittu riittävän ilmeistä rikkomista vastuun edellytyksenä.⁵² Tämän asian olosuhteet edustivat kuitenkin tilannetta, jossa jäsenvaltio toimi unionin oikeuden alalla, jolla sillä ei ollut lainkaan harkintavaltaa. Kyseisessä tapauksessa rikkominen käsitti sen, että jäsenvaltio ei ollut saattanut direktiiviä ajoissa osaksi kansallista lainsäädäntöään. Vaikka jäsenvaltiot voivat yleensä valita toimenpiteet, joilla ne saattavat direktiivin osaksi kansallista lainsäädäntöään, ne eivät voi valita, panevatko ne ylipäänsä direktiivin täytäntöön. Tällaisessa tapauksessa on selvää, että pelkkä rikkominen (direktiivin täytäntöönpanon laiminlyönti) johtaa jäsenvaltion vastuuseen sellaista yksityistä kohtaan, jolle on aiheutunut vahinkoa tällaisesta täytäntöönpanon laiminlyönnistä.

67. Tilanne olisi toinen, jos jäsenvaltio pani direktiivin täytäntöön, mutta se teki sen virheellisesti. Jäsenvaltioilla on mahdollisuus valita, kuinka ne panevat direktiivin täytäntöön, joten niiden tekemä virhe voisi joissakin olosuhteissa olla anteeksiannettava eikä johtaisi vastuuseen. Ensimmäinen tapaus, jossa unionin tuomioistuimella oli tilaisuus ratkaista, kuinka vastuu syntyy tilanteessa, jossa jäsenvaltiolla on ollut valinnanvaraa, ei kuitenkaan koskenut direktiivin täytäntöönpanoa vaan pikemminkin perussopimuksen määräyksen rikkomista. Asiassa *Brasserie*⁵³ kyseessä olleet kaksi jäsenvaltiota rikkoivat unionin oikeutta, kun ne päättivät toteuttaa kansallisia lainsäädäntötoimia (oluen määritelmästä ja alusrekistereistä), jotka kuitenkin rikkoivat perussopimuksen sisämarkkinasääntöjä. Nämä jäsenvaltiot olivat tilanteessa, jossa niillä oli harkintavaltaa sääntelytavan osalta. Nämä perussopimuksen määräykset kuitenkin rajoittivat niiden harkintavaltaa asianmukaisten toimenpiteiden valinnassa. Näiden seikkojen perusteella mainitussa tuomiossa todettiin, että kun jäsenvaltio toimii alalla, jolla sillä on laaja harkintavalta, vastuu voi syntyä vain, jos rikkominen on riittävän ilmeinen.

68. Syy siihen, miksi unionin tai jäsenvaltioiden toimielimet eivät joudu vastuuseen mistä tahansa unionin oikeuden rikkomisesta vaan ainoastaan riittävän ilmeisestä rikkomisesta, johtuu tarpeesta punnita keskenään yhtäältä yksityisten intressiä tulla suojelluksi (unionin tai jäsenvaltion) toimielinten lainvastaisilta toimilta ja toisaalta harkintavaltaa, joka on annettava näille toimielimille, jotta niiden toimintaa ei lamaannuteta.⁵⁴

69. Tuomiossa *Brasserie*⁵⁵ todettiin, että ratkaiseva peruste sen määrittämiseksi, onko rikkomista pidettävä riittävän ilmeisenä tilanteessa, jossa jäsenvaltiolla on harkintavaltaa, on se, onko harkintavallalle asetetut rajat ylitetty selvällä ja vakavalla tavalla. Samaa arviointiperustetta on käytetty tuomiosta *Bergaderm* lähtien myös määritettäessä unionin toimielinten rikkomisten vakavuutta.⁵⁶

⁵¹ Ks. tuomio 19.11.1991, *Francovich* ym. (C-6/90 ja C-9/90, EU:C:1991:428, 38–41, 44 ja 45 kohta).

⁵² Tämä selittyy asian *Francovich* olosuhteilla, joissa vahingon syynä oli direktiivin täytäntöönpanon laiminlyönti. Koska jäsenvaltioilla ei ole mitään harkintavaltaa päättää, saatetaanko direktiivi osaksi niiden kansallista lainsäädäntöä, olisi voitu olettaa, että rikkominen oli riittävän ilmeinen. Tällainen asiassa *Francovich* tehty tulkinta on myöhemmin vahvistettu oikeuskäytännössä. Ks. esim. tuomio 8.10.1996, *Dillenkofer* ym. (C-178/94, C-179/94 ja C-188/94–C-190/94, EU:C:1996:375, 23 kohta) ja tuomio 15.6.1999, *Rechberger* ym. (C-140/97, EU:C:1999:306, 51 kohta).

⁵³ Ks. tuomio 5.3.1996 (C-46/93 ja C-48/93, EU:C:1996:79, 47–51 kohta).

⁵⁴ Ks. esim. tuomio 10.9.2019, *HTTS v. neuvosto* (C-123/18 P, EU:C:2019:694, 34 kohta).

⁵⁵ Ks. tuomio 5.3.1996 (C-46/93 ja C-48/93, EU:C:1996:79, 55 kohta).

⁵⁶ Ks. tuomio 4.7.2000, *Bergaderm* ja *Goupil v. komissio* (C-352/98 P, EU:C:2000:361, 43 kohta). Ks. myös esim. tuomio 4.4.2017, *oikeusasiamies v. Staelen* (C-337/15 P, EU:C:2017:256, 31 kohta); tuomio 10.9.2019, *HTTS v. neuvosto* (C-123/18 P, EU:C:2019:694, 33 kohta) ja tuomio 16.6.2022, *SGL Carbon ym. v. komissio* (C-65/21 P ja C-73/21 P–C-75/21 P, EU:C:2022:470, 47 kohta).

70. Tuomiossa *Brasserie*⁵⁷ lueteltiin tiettyjä seikkoja, jotka voidaan ottaa huomioon arvioitaessa sitä, onko jäsenvaltio ylittänyt selvästi ja vakavasti sen harkintavallalle asetetut rajat.⁵⁸ Näin ollen esimerkiksi rikotun säännön epäselvyys tai epätasällisyys tai se, että unionin toimielimen toiminta on voinut myötävaikuttaa laiminlyöntiin, voisi tehdä rikkomisesta anteeksiannettavan. Sitä vastoin ne seikat, että rikkominen oli vapaaehtoista tai että rikkominen jatkui kyseisen rikkomisen toteavasta tuomiosta tai asiaa koskevasta unionin tuomioistuimen vakiintuneesta oikeuskäytännöstä huolimatta, ovat seikkoja, joiden perusteella voitaisiin päätellä, että rikkominen oli riittävän ilmeinen. Joka tapauksessa tuomiossa *Brasserie* lueteltujen kaltaiset seikat eivät ole tyhjentäviä, kuten oikeuskäytännössä nähtävästi ehdotetaan.⁵⁹

71. On tärkeää huomata, että tuomiossa *Brasserie* seikkoja, jotka voivat tehdä rikkomisesta anteeksiannettavan, käsiteltiin suhteessa tilanteeseen, jossa kyseisillä jäsenvaltioilla oli laaja harkintavalta.

72. Näin ollen sillä hetkellä, kun unionin ja valtion vastuu päätettiin yhdenmukaistaa tuomiossa *Bergaderm*, vaikutti siltä, että rikkomisen vakavuuden määrittämiseksi oli olemassa selkeät säännöt. Jos unionin toimielimellä ei ollut lainkaan harkintavaltaa tai sillä oli vain hyvin rajallinen harkintavalta, pelkkä unionin oikeuden rikkominen oli itsessään riittävän ilmeinen. Jos unionin toimielimellä sitä vastoin oli harkintavaltaa, rikkominen oli riittävän ilmeinen vain, jos kyseinen toimielin oli ylittänyt selvällä ja vakavalla tavalla sen harkintavallalle asetetut rajat. Sen mukaan, mitkä ovat yksittäisen tapauksen olosuhteet, unionin tuomioistuinten on pitänyt ottaa huomioon erilaisia seikkoja määrittääkseen, oliko rikkominen anteeksiannettava vai ei.

73. Nyt käsiteltävästä asiasta on todettava, että jos oikeuskäytännössä vahvistetut säännöt, jotka koskevat riittävän ilmeisen rikkomisen arviointia, olisivat todellakin näin selkeitä, tämä johtaisi päätelmään, jonka mukaan unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se otti huomioon useita seikkoja, vaikka se totesi, että komissiolla ei ollut harkintavaltaa valita tyhjän pussin testiä.

74. Tuomion *Bergaderm* jälkeen kehittyneen oikeuskäytännön perusteella ei kuitenkaan voida päätellä, että ero harkintavallan olemassaolon ja puuttumisen välillä ja harkintavallan ja rikkomisen vakavuuden välinen suhde olisi näin selvä.

75. Seuraavassa jaksossa luokittelen tämän oikeuskäytännön ja esitän siitä lyhyen analyysin.

2. Oikeuskäytännön luokittelu tuomion *Bergaderm* jälkeen

76. Tuomiota *Bergaderm* seurannut oikeuskäytäntö voidaan luokitella neljään ryhmään käsiteltävän asian kannalta: ensinnäkin tapaukset, joissa unionin tuomioistuimet ovat katsoneet, että harkintavaltaa ei ollut, minkä vuoksi rikkominen on todettu riittävän ilmeiseksi; toiseksi tapaukset, joissa unionin tuomioistuimet ovat katsoneet, että harkintavaltaa ei ollut tai se oli rajallinen, mutta erilaisten seikkojen tutkimisen jälkeen ne ovat todenneet, että rikkominen ei

⁵⁷ Ks. tuomio 5.3.1996 (C-46/93 ja C-48/93, EU:C:1996:79, 56 ja 57 kohta).

⁵⁸ Tuomion *Brasserie* 43 kohdassa unionin tuomioistuin on todennut, että "[SEUT 340] artiklaa ja erityisesti lainsäädäntötoimiin perustuvaa vastuuta koskevassa yhteisöjen tuomioistuimen oikeuskäytännössä otetaan nimenomaan huomioon säänneltävien tilanteiden monimuotoisuus, lainsäädännön soveltamis- tai tulkintavaikeudet ja erityisesti riidanalaisen säädöksen antaneen toimielimen harkintavalta".

⁵⁹ Ks. unionin vastuun osalta esim. tuomio 10.9.2019, *HTTS v. neuvosto* (C-123/18 P, EU:C:2019:694, 33 kohta, jossa ilmaisu "muun muassa") ja tuomio 22.9.2022, *IMG v. komissio* (C-619/20 P ja C-620/20 P, EU:C:2022:722, 146 kohta, jossa ilmaisu "muun muassa"). Ks. valtion vastuun osalta esim. tuomio 28.7.2016, *Tomášová* (C-168/15, EU:C:2016:602, 25 kohta, jossa ilmaisu "muun muassa") ja tuomio 4.10.2018, *Kantarev* (C-571/16, EU:C:2018:807, 105 kohta, jossa ilmaisu "muun muassa").

ollut riittävän ilmeinen; kolmanneksi tapaukset, joissa unionin tuomioistuimet ovat katsoneet, että harkintavaltaa oli, mutta erilaisten seikkojen tutkimisen jälkeen ne ovat todenneet, että rikkominen oli riittävän ilmeinen; ja neljänneksi tapaukset, joissa unionin tuomioistuimet ovat katsoneet, että harkintavaltaa oli, ja todenneet erilaisten seikkojen tutkimisen jälkeen, että rikkominen ei ollut riittävän ilmeinen.

a) Ensimmäinen tapausryhmä

77. Ensinnäkin on olemassa oikeuskäytäntöä, jossa unionin tuomioistuimet ovat todenneet, että rikkomiseen syyllistyneellä toimielimellä ei ollut lainkaan harkintavaltaa, jolloin vastuu seuraa automaattisesti. Tällaisia tapauksia on sekä unionin⁶⁰ että valtion vastuun⁶¹ osalta.

78. Mielenkiintoista on, että jotkin näistä valtion vastuuta koskevista tapauksista eivät olleet sellaisia, joissa jäsenvaltiot eivät olleet saattaneet direktiiviä ajoissa osaksi kansallista lainsäädäntöään, vaan pikemminkin tapauksia, jotka koskivat direktiivin virheellistä täytäntöönpanoa eli tilannetta, jossa jäsenvaltiolla on yleensä valinnanvaraa. Unionin tuomioistuin on siitä huolimatta katsonut, että näissä tapauksissa jäsenvaltioilla ei ollut lainkaan harkintavaltaa. Unionin tuomioistuin on pitänyt tärkeänä seikkana rikotun säännön selkeyttä ja täsmällisyyttä, mikä ei jättänyt epäilystä tuloksesta, johon jäsenvaltioiden oli tarkoitus päästä.

79. Kun tällaista päättelyä sovelletaan käsiteltävään asiaan, olisi mahdollista katsoa unionin yleisen tuomioistuimen tavoin, että komissiolla ei ollut harkintavaltaa ottaa käyttöön tyhjän pussin testiä, koska perussäännösten sääntö, jossa edellytetään pölynimurien ”käytönaikaista” testaamista, oli selkeä. Ensimmäiseen tapausryhmään kuuluvasta oikeuskäytännöstä käy kuitenkin ilmi, että vastuun pitäisi, toisin kuin unionin yleinen tuomioistuin päätteli, seurata automaattisesti.

b) Toinen tapausryhmä

80. On myös sellaista oikeuskäytäntöä, joka viittaa toiseen suuntaan. Toinen ryhmä koskee tapauksia, joissa unionin tuomioistuimet ovat katsoneet, että rikotussa unionin oikeussäännössä ei annettu harkintavaltaa tai annettiin vain vähän harkintavaltaa, mutta ne ovat kuitenkin

⁶⁰ Ks. esim. tuomio 16.7.2009, komissio v. Schneider Electric (C-440/07 P, EU:C:2009:459, 166–173 kohta); tuomio 4.4.2017, oikeusasiamies v. Staelen (C-337/15 P, EU:C:2017:256, 57 kohta); tuomio 20.1.2021, komissio v. Printeos (C-301/19 P, EU:C:2021:39, 103–106 kohta); tuomio 28.10.2021, Vialto Consulting v. komissio (C-650/19 P, EU:C:2021:879); tuomio 24.10.2000, Fresh Marine v. komissio (T-178/98, EU:T:2000:240, 57, 76 ja 82 kohta) (pysytettiin valituksen johdosta 10.7.2003 annetulla tuomiolla komissio v. Fresh Marine, C-472/00 P, EU:C:2003:399, 28–32 kohta); tuomio 25.11.2014, Safa Nicu Sepahan v. neuvosto (T-384/11, EU:T:2014:986, 59–69 kohta) (pysytettiin valituksen johdosta 30.5.2017 annetulla tuomiolla Safa Nicu Sepahan v. neuvosto, C-45/15 P, EU:C:2017:402, 32–42 kohta); tuomio 14.12.2018, East West Consulting v. komissio (T-298/16, EU:T:2018:967, 146–153 kohta); tuomio 19.1.2022, Deutsche Telekom v. komissio (T-610/19, EU:T:2022:15, 112 ja 113 kohta) (asiassa C-221/22 P vireillä oleva valitus) ja tuomio 23.2.2022, United Parcel Service v. komissio (T-834/17, EU:T:2022:84, 104–123) (asiassa C-297/22 P vireillä oleva valitus).

⁶¹ Ks. esim. tuomio 18.1.2001, Stockholm Lindöpark (C-150/99, EU:C:2001:34, 40–42 kohta); tuomio 28.6.2001, Larsy (C-118/00, EU:C:2001:368, 41–55 kohta); tuomio 17.4.2007, AGM-COS.MET (C-470/03, EU:C:2007:213, 82 ja 86 kohta); tuomio 16.10.2008, Synthon (C-452/06, EU:C:2008:565, 39–46 kohta) ja tuomio 4.10.2018, Kantarev (C-571/16, EU:C:2018:807, 106–108 ja 115 kohta).

arvioineet muita seikkoja ja todenneet, että rikkominen on anteeksiannettava. Näin ollen vastuuta ei ole syntynyt. Vaikka tällaisia esimerkkejä on vaikea löytää valtion vastuun osalta,⁶² ne eivät ole yhtä harvinaisia unionin vastuuta koskevassa oikeuskäytännössä.⁶³

81. Esimerkiksi tuomiossa *Holcim (Saksa) v. komissio*⁶⁴ oli kyse sellaisten pankkitakauskulujen korvaamisesta, jotka kantaja oli maksanut sellaisten sakkojen sijasta, jotka oli määrätty komission kilpailuoikeuden alalla tekemällä ja myöhemmin kumotulla päätöksellä. Mainitun tuomion mukaan komission harkintavalta näissä olosuhteissa oli vähäinen, ja näin ollen rikkominen eli vastaajan kyseenalaiseksi asettamista kantajan menettelytavoista esittämien todisteiden riittämättömyys voisi riittää osoittamaan riittävän ilmeisen rikkomisen. Ottaen kuitenkin huomioon asian monitahoisuus ja perussopimusten määräysten soveltamisvaikeudet kartelliasioissa mainitussa tuomiossa todettiin, ettei rikkominen ollut riittävän ilmeinen. Valituksen johdosta annetussa tuomiossa⁶⁵ vahvistettiin valituksenalaisessa tuomiossa valittu lähestymistapa.⁶⁶

82. Kun tätä päättelytapaa sovelletaan käsiteltävään asiaan, voidaan todeta, ettei unionin yleinen tuomioistuin tehnyt oikeudellista virhettä katsoessaan, että se voi arvioida lisäseikkoja, vaikka se totesi, ettei komissiolla ollut harkintavaltaa ottaa käyttöön tyhjän pussin testiä. Nämä lisäseikat voisivat tehdä komission rikkomisesta anteeksiannettavan, jolloin sitä ei pidettäisi riittävän ilmeisenä vastuun syntymiseksi.

c) Kolmas ja neljäs tapausryhmä

83. Kolmas ryhmä koskee tapauksia, joissa unionin tuomioistuimet ovat katsoneet, että toimielimellä oli harkintavaltaa rikotun unionin oikeussäännön nojalla, mutta otettuaan erilaisia seikkoja huomioon ne ovat todenneet, että rikkominen oli riittävän ilmeinen. Esimerkkejä voidaan löytää sekä unionin⁶⁷ että valtion⁶⁸ vastuun osalta.

84. Esimerkkinä voidaan mainita tuomio *oikeusasiamies v. Staelen*,⁶⁹ jossa oli kyse siitä, että Euroopan oikeusasiamiehen väitettiin laiminlyöneen huolellisuusvelvoitteensa kantelun käsittelyn yhteydessä. Unionin tuomioistuin katsoi, että unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen, kun se totesi yleisesti, että pelkkä huolellisuusvelvoitteen laiminlyönti merkitsi riittävän ilmeistä rikkomista; kuten oikeuskäytännöstä ilmenee, oikeusasiamiehellä on laaja harkintavalta.

⁶² Näyttää siltä, että yksi harvoista esimerkkitapauksista, jossa on todettu, että harkintavallan puuttumisesta huolimatta jäsenvaltio ei ole välttämättä vastuussa, on 4.7.200 annettu tuomio *Haim (C-424/97, EU:C:2000:357)*.

⁶³ Ks. esim. tuomio 12.7.2001, *Comafrika ja Dole Fresh Fruit Europe v. komissio (T-198/95, T-171/96, T-230/97, T-174/98 ja T-225/99, EU:T:2001:184, 137–150 kohta)*; tuomio 21.4.2005, *Holcim (Saksa) v. komissio (T-28/03, EU:T:2005:139, 100–116 kohta)* (pysytetty valituksen johdosta 19.4.2007 annetulla tuomiolla *Holcim (Saksa) v. komissio, C-282/05 P, EU:C:2007:226, 51 kohta*); tuomio 26.1.2006, *Medici Grimm v. neuvosto (T-364/03, EU:T:2006:28, 82–98 kohta)*; tuomio 3.3.2010, *Artegoda v. komissio (T-429/05, EU:T:2010:60, 104–111 kohta)* (pysytetty valituksen johdosta 19.4.2012 annetulla tuomiolla *Artegoda v. komissio, C-221/10 P, EU:C:2012:216, 108 ja 109 kohta*) ja tuomio 23.11.2011, *Sison v. neuvosto (T-341/07, EU:T:2011:687, 57–74 kohta)*.

⁶⁴ Ks. tuomio 21.4.2005 (T-28/03, EU:T:2005:139, 100–116 kohta).

⁶⁵ Ks. tuomio 19.4.2007, *Holcim (Saksa) v. komissio (C-282/05 P, EU:C:2007:226, 51 kohta)*.

⁶⁶ Ks. vastaavasti myös tuomio 19.4.2012, *Artegoda v. komissio (C-221/10 P, EU:C:2012:216, 108 ja 109 kohta)*.

⁶⁷ Ks. esim. tuomio 4.4.2015, *oikeusasiamies v. Staelen (C-337/15 P, EU:C:2017:256)* ja tuomio 22.9.2022, *IMG v. komissio (C-619/20 P ja C-620/20 P, EU:C:2022:722)*.

⁶⁸ Ks. esim. tuomio 19.6.2014, *Specht ym. (C-501/12–C-506/12, C-540/12 ja C-541/12, EU:C:2014:2005)* ja tuomio 3.9.2014, *X (C-318/13, EU:C:2014:2133)*. Koska kansalliset tuomioistuimet olivat näissä asioissa esittäneet ennakkoratkaisupyynnön unionin tuomioistuimelle, tämä ei yleensä ratkaissut kysymystä riittävän ilmeisen rikkomisen olemassaolosta vaan jätti sen ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen ratkaistavaksi.

⁶⁹ Ks. tuomio 4.4.2017, *oikeusasiamies v. Staelen (C-337/15 P, EU:C:2017:256, 38–45, 104–117 ja 126 kohta)*.

Unionin tuomioistuin totesi kuitenkin, että oikeusasiamies oli tehnyt anteeksiantamattomia virheitä ja ylittänyt selvällä ja vakavalla tavalla harkintavaltansa rajat tutkinnan suorittamisessa syyllistyen siten kolmeen riittävän ilmeiseen unionin oikeuden rikkomiseen.⁷⁰

85. Neljännessä tapausryhmässä harkintavallan olemassaolo ja erilaisten seikkojen arviointi ovat johtaneet siihen, että unionin tuomioistuimet ovat todenneet, että rikkominen ei ollut riittävän ilmeinen. Esimerkkejä unionin⁷¹ ja valtion⁷² vastuusta löytyy tältäkin osin oikeuskäytännöstä.

86. Esimerkiksi tuomiossa SGL Carbon ym. v. komissio⁷³ oli kyse siitä, että komissio oli väitetysti luokitellut tietyn aineen lainvastaisesti asiaa koskevan unionin asetuksen nojalla. Unionin tuomioistuin vahvisti unionin yleisen tuomioistuimen arvioinnin, jonka mukaan komission toiminta voitiin katsoa anteeksiannettavaksi, koska aineen luokittelu on monimutkainen toimenpide ja koska yhteenlaskusäännön tulkitsemiseen liittyy vaikeuksia.

87. Kun tätä päättelytapaa sovelletaan käsiteltävään asiaan, on mahdollista päätellä, että unionin yleinen tuomioistuin ei tehnyt oikeudellista virhettä arvioidessaan lisäseikkoja, jos komissiolla oli harkintavaltaa.

88. Oliko komissiolla harkintavaltaa?

89. Jos käsiteltävää asiaa verrataan asiaan Brasserie, vastaus tähän kysymykseen vaikuttaisi myöntävältä. Tämä asia koski unionin oikeuden alaa, jolla asianomaiset jäsenvaltiot saattoivat tehdä sääntelyvalintoja, mutta ylemmäntasoisessa unionin oikeussäännössä asetettiin rajat näille valinnoille. Tarkemmin sanottuna unionin oikeudessa suljettiin syrjivien sääntöjen antaminen pois valinnoista, joita nämä jäsenvaltiot saattoivat tehdä kansallisessa lainsäädännössään. Käsiteltävässä asiassa komissio antoi pölynimurien energiatehokkuutta koskevan asetuksen delegoituna säädöksenä eli sellaisella unionin oikeuden alalla, jolla unionin lainsäätäjät antoi komissiolle mahdollisuuden tehdä sääntelyvalintoja. Näitä valintoja kuitenkin rajoitti se, että muita kuin ”käytönaikaisia” testausmenetelmiä ei voitu ottaa käyttöön. Tämä johtaisi näin ollen päätelmään, jonka mukaan komissio ylitti harkintavaltansa rajat, ja unionin yleisellä tuomioistuimella oli oikeus arvioida muita seikkoja sen toteamiseksi, oliko tällainen rikkominen vakava ja ilmeinen.

90. Samaa tilannetta voitaisiin kuitenkin kuvata myös siten, että harkintavaltaa ei ollut. Tältä kannalta komissio pani itse asiassa täytäntöön perussäännöstössä säädetyt valtuutuksen (samalla tavoin kuin jäsenvaltiot panevat täytäntöön direktiivejä), ja näin ollen se rikkoi selkeää sääntöä, jossa sille ei jätetty lainkaan harkintavaltaa.

91. Koska samaa tilannetta voidaan luonnehtia niin, että harkintavalta joko on olemassa tai harkintavalta puuttuu, mielestäni vaikuttaa paremmalta omaksua eräiden julkisasiamiesten lähestymistapa (kuten edellä tämän ratkaisuehdotuksen 61 kohdassa on mainittu), jonka mukaan

⁷⁰ Unionin tuomioistuin totesi kuitenkin kyseisen tuomion 57 kohdassa, että oikeusasiamiehellä on vain kapea tai olematon harkintavalta, kun kyse on hänelle toimitetun asiakirjan sisällön esittämisestä tutkinnan päättävän päätöksen puitteissa tehtävien päätelmien tukemiseksi. Näin ollen se, että oikeusasiamies on väärin arvioinut tällaisen asiakirjan sisältöä, merkitsee riittävän ilmeistä unionin oikeuden rikkomista. Ks. myös tämän ratkaisuehdotuksen alaviite 60.

⁷¹ Ks. esim. tuomio 12.7.2005, komissio v. CEVA ja Pfizer (C-198/03 P, EU:C:2005:445, 69–71 ja 73–93 kohta); tuomio 16.6.2022, SGL Carbon ym. v. komissio (C-65/21 P ja C-73/21 P–C-75/21 P, EU:C:2022:470, 89 ja 90 kohta); tuomio 11.7.2007, Schneider Electric v. komissio (T-351/03, EU:T:2007:212, 129–132 kohta); tuomio 9.9.2008, MyTravel v. komissio (T-212/03, EU:T:2008:315, 83–97 kohta) ja tuomio 23.2.2022, United Parcel Service v. komissio (T-834/17, EU:T:2022:84, 201–228 kohta) (asiassa C-297/22 P vireillä oleva valitus).

⁷² Ks. esim. tuomio 26.3.1996, British Telecommunications (C-392/93, EU:C:1996:131, 39–46 kohta); tuomio 30.9.2003, Köbler (C-224/01, EU:C:2003:513, 118–124 kohta) ja tuomio 25.1.2007, Robins ym. (C-278/05, EU:C:2007:56, 72–81 kohta).

⁷³ Ks. tuomio 16.6.2022, SGL Carbon ym. v. komissio (C-65/21 P ja C-73/21 P–C-75/21 P, EU:C:2022:470, 89 ja 90 kohta).

harkintavalta on tärkeä seikka määritettäessä sitä, onko rikkominen riittävän ilmeinen, mutta se ei ole ratkaiseva. Joka tapauksessa on tarpeen selvittää, oliko kyseisellä toimielimellä harkintavaltaa. Harkintavallan puuttumisesta ei kuitenkaan automaattisesti seuraa, että rikkominen oli riittävän ilmeinen. Kunkin yksittäistapauksen olosuhteiden mukaan voidaan ottaa huomioon muita seikkoja, jotka voivat johtaa vastuun poissulkemiseen. Näiden näkökohtien perusteella voidaan ottaa huomioon lisäseikkoja sen määrittämiseksi, oliko rikkominen riittävän ilmeinen, riippumatta siitä, onko käsiteltävässä asiassa kyse tilanteesta, jossa oli harkintavaltaa mutta tämän harkintavallan rajat ylitettiin, vai tilanteesta, jossa ei ollut harkintavaltaa.

92. Tämän perusteella katson, että unionin tuomioistuin ei tehnyt oikeudellista virhettä, kun se totesi valituksenalaisen tuomion 37 ja 38 kohdassa, että oli otettava huomioon lisäseikkoja. Toinen valitusperuste olisi näin ollen hylättävä.

93. Mielestäni unionin yleinen tuomioistuin kuitenkin arvioi oikeudellisesti virheellisesti näitä lisäseikkoja. Tästä pääsenkin kolmanteen ja neljänteen valitusperusteeseen.

C Kolmas ja neljäs valitusperuste

94. Kuten edellä on todettu (ks. tämän ratkaisuehdotuksen 41 ja 42 kohta), unionin yleinen tuomioistuin katsoi, että se, että komissio rikkoi direktiivin 2010/30 10 artiklan 1 kohtaa, oli anteeksiannettavissa. Unionin yleinen tuomioistuin otti huomioon säänneltävän tilanteen monimutkaisuuden sekä merkityksellisten tekstien tulkinta- ja soveltamisvaikeudet. Se totesi, että komissio ei ylittänyt harkintavaltansa rajoja selvällä ja vakavalla tavalla, kun se valitsi tyhjän pussin testin jaksossa 5.9 tarkoitetun osittain täyttyneellä säiliöllä suoritettavan testin sijaan.

95. Kolmannessa ja neljännessä valitusperusteessa Dyson väittää lähinnä, että unionin yleinen tuomioistuin ei voinut laillisesti päätellä, että se, että komissio rikkoi direktiivin 2010/30 10 artiklan 1 kohtaa, voitaisiin oikeuttaa tulkintavaikeuksilla ja sääntelyn monimutkaisuudella. Oli selvää, että käytettävän testin oli osoitettava ”käytönaikainen” energiatehokkuus ja että kyseisen säännön tarkoituksena oli varmistaa, että kuluttajat saavat luotettavia tietoja pölynimurien energiatehokkuudesta. Vaikka asianmukaisen tieteellisen testin valinta voi olla teknisesti monimutkaista, mitään monimutkaista ei ole säännössä, jonka mukaan komissio ei voinut käyttää testiä, joka ei mitannut pölynimurien ”käytönaikaista” suorituskykyä.

96. Komissio väittää lähinnä, että hyväksyessään tyhjän pussin testin se katsoi käyttävänsä testausmenetelmää, joka oli mahdollisimman lähellä todellista käyttöä ja myös luotettava, tarkka ja toistettavissa oleva, jotta loppukäyttäjät voisivat tehdä parempaan tietoon perustuvia ostopäätöksiä. Komission mukaan sen kannalta oli täysin järkevää, että se toimi tietystä määrin varovasti testausmenetelmiä määritellessään ja pitäessään tällaisten menetelmien tieteellistä luotettavuutta ratkaisevana tekijänä strategisia päätöksiä tehdessään. Vaikka unionin tuomioistuin ja unionin yleinen tuomioistuin ovat myöhemmin kumoamismenettelyissä todenneet, että komissio oli väärässä näin toimiessaan (ks. tämän ratkaisuehdotuksen 27–33 kohta), sen rikkomista voidaan pitää anteeksiannettavana eikä se tästä syystä ole riittävän ilmeinen.

1. Tutkittavaksi ottaminen

97. Komissio väitti istunnossa, että kolmatta ja neljättä valitusperustetta ei voida ottaa tutkittavaksi, koska näillä perusteilla riitautetaan unionin yleisen tuomioistuimen suorittama tosiseikkojen arviointi.

98. Olen eri mieltä komission kanssa.

99. Oikeuskäytännön mukaan on niin, että vaikka tosiseikkojen ja niiden monitahoisuuden arviointi sopimussuhteen ulkopuolista unionin vastuuta koskevan kanteen yhteydessä kuuluu lähtökohtaisesti unionin yleiselle tuomioistuimelle,⁷⁴ unionin tuomioistuin voi harjoittaa tämän tosiseikaston oikeudelliseen luonnehdintaan ja sen pohjalta tehtyihin oikeudellisiin päätelmiin kohdistuvaa valvontaa sen määrittämiseksi, onko kyseessä riittävän ilmeinen rikkominen.⁷⁵

100. Kuten Dyson istunnossa huomautti, käsiteltävän asian kolmannella ja neljännellä valitusperusteella ei pyritä siihen, että unionin yleisen tuomioistuimen tosiseikkoja koskevat toteamukset olisi tutkittava uudelleen, vaan niillä pyritään lähinnä riitauttamaan unionin yleisen tuomioistuimen tekemä oikeudellinen luonnehdinta, jonka perusteella se on katsonut, että komissio ei syylistynyt riittävän ilmeiseen rikkomiseen. Dyson pyrkii erityisesti riitauttamaan unionin yleisen tuomioistuimen oikeudellisen päättelyn, jonka mukaan komission tekemään rikkomiseen liittyi tulkintavaikeuksia ja sääntelyn monimutkaisuutta, minkä johdosta unionin yleinen tuomioistuin totesi, ettei komissio ylittänyt selvästi ja vakavasti sen harkintavallalle asetettuja rajoja. Tämä on oikeuskysymys, jonka unionin tuomioistuin voi tutkia valituksen yhteydessä.

101. Näin ollen katson, että kolmas ja neljäs valitusperuste voidaan ottaa tutkittavaksi.

2. Asiakysymys

102. Mielestäni unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen katsoessaan, että se, että komissio rikkoi direktiivin 2010/30 10 artiklan 1 kohtaa, olisi anteeksiannettavissa tulkintavaikeuksien tai sääntelyn monimutkaisuuden vuoksi.

103. Kysymystä siitä, voidaanko unionin oikeussäännön rikkomista pitää anteeksiannettavana, on arvioitava ottamalla huomioon rikkomista merkitsevän päätöksen tekohetkellä vallinneet olosuhteet.⁷⁶ On siis tarpeen arvioida, onko unionin yleinen tuomioistuin katsonut virheellisesti, että tulkintavaikeudet ja sääntelyn monimutkaisuus saattoivat olla komission kannalta perusteltuja syitä, kun se antoi delegoidun asetuksen 665/2013.

⁷⁴ Ks. tuomio 19.4.2007, Holcim (Saksa) v. komissio (C-282/05 P, EU:C:2007:226, 54 ja 55 kohta) ja tuomio 16.7.2009, komissio v. Schneider Electric (C-440/07 P, EU:C:2009:459, 167 ja 168 kohta).

⁷⁵ Ks. tuomio 4.4.2017, oikeusasiamies v. Staelen (C-337/15 P, EU:C:2017:256, 53 kohta).

⁷⁶ Ks. tuomio 10.9.2019, HTTS v. neuvosto (C-123/18 P, EU:C:2019:694, 44–46 kohta).

104. Mielestäni käsiteltävän asian olosuhteissa ei voida hyväksyä sitä, että hyvää hallintotapaa noudattava, tavanomaisesti varovainen ja huolellinen komissio⁷⁷ voisi katsoa, että se saattoi perustellusti ottaa käyttöön testausmenetelmän, joka johtaa kuluttajia harhaan pölynimurien energiatehokkuuden osalta, vain siksi, että se oli ainoa tuolloin saatavilla oleva testausmenetelmä.

105. Ensinnäkään komissio ei ole väittänyt, että se, että käyttöön otettavan testausmenetelmän piti mitata pölynimurien ”käytönaikainen” suorituskyky, olisi ollut epäselvää. Komission ongelma oli kuitenkin se, että kyseisenä ajankohtana ei ollut olemassa sellaista osittain täyttyneellä säiliöllä suoritettavaa testiä, joka olisi ollut tieteellisesti pätevä.⁷⁸ Tämän vuoksi komissio päätti käyttää tyhjän pussin testiä.

106. Komissio totesi istunnossa, että ainakin kyseisenä ajankohtana oli vielä mahdollista katsoa, että pölynimurien testaaminen niiden käytön alkaessa (tyhjillä pusseilla) tapahtui ”käytön aikana”. Unionin tuomioistuin nimittäin totesi vasta myöhemmin kumoamistuomiossaan, että ilmaisulla ”käytönaikainen” [tai ”käytön aikana”] tarkoitetaan pölynimurien energiatehokkuuden mittaamista olosuhteissa, jotka vastaavat mahdollisimman läheisesti todellisia käyttöolosuhteita, jolloin edellytetään säiliön tiettyä täyttymisasastetta.⁷⁹

107. Voidaanko tällainen syy hyväksyä?

108. Jos käytetään puhtaasti sanamuodon mukaista tulkintaa ja keskitytään yksinomaan näihin kahteen sanaan, voitaisiin itse asiassa päätellä, että käytön alkaminen tapahtuu myös ”käytön aikana”.

109. Kuten komissio totesi istunnossa, se oli kuitenkin kyseisenä ajankohtana tietoinen siitä, että pussi-imurien energiatehokkuus heikkenee. Kuten Dyson on todennut, tämä käy erityisen selvästi ilmi komission asiantuntijalausunnosta⁸⁰ sekä tiedoista, joita kuluttajajärjestöt⁸¹ ja Dyson itse⁸² toimittivat sidosryhmien kuulemisten aikana, jotka johtivat delegoidun asetuksen 665/2013 antamiseen.

110. Näin ollen komissio tiesi kyseisenä ajankohtana, että tyhjän pussin testillä ei voitu saavuttaa direktiivin 2010/30 tavoitetta, jonka mukaan kuluttajille on annettava tietoja pölynimurien energiatehokkuudesta ja mahdollisuus ostaa energiatehokkaampia tuotteita. Komissio ei päinvastoin voinut olla tietämättä, että tällainen testi on harhaanjohtava kuluttajien kannalta.

⁷⁷ Kuten unionin tuomioistuimet ovat katsoet, sopimussuhteen ulkopuolinen unionin vastuu voi siten syntyä pelkästään sen perusteella, että sellainen sääntöjenvastaisuus voidaan todeta, jollaiseen tavanomaisesti varovainen ja huolellinen hallintoviranomainen ei olisi vastaavissa olosuhteissa syyllistynyt. Ks. esim. tuomio 10.9.2019, HTTS v. neuvosto (C-123/18 P, EU:C:2019:694, 43 kohta); tuomio 24.10.2000, Fresh Marine v. komissio (T-178/98, EU:T:2000:240, erityisesti 61 kohta); tuomio 3.3.2010, Artégodan v. komissio (T-429/05, EU:T:2010:60, 62 kohta) ja tuomio 23.2.2022, United Parcel Service v. komissio (T-834/17, EU:T:2022:84, 88 kohta) (asiassa C-297/22 P vireillä oleva valitus).

⁷⁸ Vaikka unionin yleinen tuomioistuin tutki, oliko tällainen testi saatavilla, haluan muistuttaa, että tämä kysymys ei ole merkityksellinen sen kannalta, rikkoiko komissio direktiivin 2010/30 10 artiklan 1 kohtaa, kun se päätti käyttää tyhjän pussin testiä.

⁷⁹ Ks. tuomio 11.5.2017, Dyson v. komissio (C-44/16 P, EU:C:2017:357, 68 kohta). Ks. myös tämän ratkaisuehdotuksen 29 kohta.

⁸⁰ Ks. tämän ratkaisuehdotuksen alaviitteessä 9 mainittu AEA-raportti, erityisesti s. 628, jossa todetaan seuraavaa: ”On tiedossa, että kaikki puhdistuskykytestit suoritetaan tyhjillä pusseilla ja suodattimilla ja että tehokkuus voi heikentyä, kun pölyä alkaa kertyä suodattimien ja pussien huokosiin.”

⁸¹ Ks. Eurooppalainen standardisointiasioiden kuluttajajärjestö (jäljempänä ANEC) ja Euroopan kuluttajaliitto (jäljempänä BEUC), kommentit pölynimurien ekologisen suunnittelun ja merkintäsääntöjen luonnoksista, 5.9.2011, s. 942; ANEC ja BEUC, kuluttajajärjestöjen kommentit pölynimurien ekologisen suunnittelun ja merkintäsääntöjen luonnoksista, Euroopan komission valmisteluasiakirjat, 27.8.2012, s. 4 ja 5 ja ANEC ja BEUC, kommentit päivitettyä pölynimurien ekologista suunnittelua ja energiamerkintää koskevasta ehdotuksesta, päivitetty Euroopan komission luonnokset joulukuulta 2012, s. 2–4.

⁸² Kuten Dyson on valituksessaan todennut, se esitti sidosryhmien kuulemisten aikana testitietoja, jotka koskivat suorituskyvyn huomattavaa heikkenemistä tyhjällä pussilla ja osittain täyttyneellä pussilla suoritettavan testin välillä.

111. Hyvää hallintotapaa noudattava toimielin ei voi sivuuttaa niiden oikeussääntöjen tarkoitusta, joita se panee täytäntöön. Jos ilmaisua ”käytönaikainen” [tai ”käytön aikana”] tulkitaan direktiivin 2010/30 tavoitteiden valossa, sitä ei komissiolla olleiden tietojen perusteella voida ymmärtää siten, että se olisi sallinut tyhjillä pusseilla suoritettavat testit.

112. Mielestäni sitä, että parlamentti tai neuvosto ei kyseisenä ajankohtana vastustanut delegoitua asetusta 665/2013, kuten ne olisivat voineet direktiivin 2010/30 12 artiklan nojalla tehdä, ei voida pitää osoituksena epäselvästä valtuutuksesta.

113. Näin ollen en katso, että komission tekemän rikkomisen olisi anteeksiannettavissa tulkintavaikeuksien vuoksi.

114. Sääntelyn monimutkaisuuden osalta komissio on todennut, että sen oli punnittava keskenään tarvetta käyttää todellisia olosuhteita kuvastavaa testausmenetelmää sekä vaatimusta tällaisen menetelmän tieteellisestä tarkkuudesta ja luotettavuudesta. Komissio ei kuitenkaan voinut sisällyttää tähän punnintaan testiä, joka antoi harhaanjohtavia tuloksia kuluttajille. Mitään sääntelyn monimutkaisuutta ei liittynyt päätelmään, jonka mukaan tyhjän pussin testi ei ollut vaihtoehto.

115. Tämän perusteella voidaan päätellä, että asianmukaisen testin löytymiseen liittyvistä mahdollisista teknisistä vaikeuksista huolimatta oli kyseisenä ajankohtana selvää, että komission valitsemaa testiä ei olisi voitu käyttää. Näin ollen on vaikea ymmärtää, miten komissiolle, mikäli se noudattaa hyvää hallintotapaa, voitaisiin antaa anteeksi tämän tunnustamatta jättäminen.

116. Lopuksi komissio on väittänyt, että sen oli direktiivin 2010/30 11 artiklan 1 kohdan nojalla annettava delegoitu asetusta viiden vuoden kuluessa. Komissio oli sen vuoksi perustellusti katsonut, että oli parempi ottaa käyttöön tyhjän pussin testi kuin ei testiä lainkaan.

117. Vastauksena tähän väitteeseen huomautan aluksi, että komission käsitys direktiivin 2010/30 11 artiklan 1 kohdassa olevasta viiden vuoden kaudesta on virheellinen. Kyseisessä säännöksessä ei asetettu lopullista määräaikaa, johon mennessä komission oli kaikin keinoin otettava käyttöön testausmenetelmä. Siinä määritettiin ainoastaan alkuperäinen säädösvallan siirron määräaika, jonka päätyttyä komission oli annettava kertomus. Tätä määräaikaa oli jatkettava ilman eri toimenpiteitä toisella viiden vuoden kaudella, mikäli parlamentti tai neuvosto ei peruuttanut siirtoa. Lisäksi on niin, että vaikka viiden vuoden kausi olisikin ollut komissiolle asetettu määräaika, se ei voinut oikeuttaa komissiota valitsemaan testiä, joka ei ollut tämän säädösvallan siirron mukainen, koska se johtaa kuluttajia harhaan.

118. Yhteenvedon voidaan todeta, että Dysonin vaatimus on luonnehdittu asianmukaisesti (ks. ensimmäistä valitusperustetta koskeva arviointini) siltä osin kuin siinä väitetään, että komissio syyllistyi riittävän ilmeiseen rikkomiseen ottamalla käyttöön tyhjän pussin testin, ja että on melko selvää, että tulkintavaikeudet tai sääntelyn monimutkaisuus eivät voineet oikeuttaa komissiota hyväksymään tyhjän pussin testiä.

119. Näin ollen katson, että kolmas ja neljäs valitusperuste ovat perusteltuja ja että komissio rikkoi riittävän ilmeisellä tavalla direktiivin 2010/30 10 artiklan 1 kohtaa.

D Viides, kuudes ja seitsemäs valitusperuste

120. Jäljellä olevilla kolmella valitusperusteella Dyson väittää, että unionin yleinen tuomioistuin teki oikeudellisen virheen katsoessaan, että komission tekemä rikkominen ei ollut riittävän ilmeinen yhdenvertaisen kohtelun periaatteen (viides valitusperuste), hyvän hallinnon periaatteen ja huolellisuusvelvoitteen (kuudes valitusperuste) ja elinkeinovapautta koskevan oikeuden (seitsemäs valitusperuste) väitettyjen loukkaamisten osalta.

121. Kuten tämän ratkaisuehdotuksen 43 kohdassa on jo todettu, unionin yleinen tuomioistuin tukeutui direktiivin 2010/30 rikkomisen osalta siihen, että komission tekemä rikkominen ei ollut riittävän ilmeinen näiden muiden unionin oikeuden rikkomisten osalta. Koska olen jo todennut tarkastellessani ensimmäistä, kolmatta ja neljättä valitusperustetta, että unionin yleinen tuomioistuin luonnehti väärin komission kanneperustetta ja teki oikeudellisen virheen todetessaan, että komissio ei rikkonut direktiiviä 2010/30 riittävän ilmeisellä tavalla, unionin yleisen tuomioistuimen toteamukset siitä, olivatko nämä muut unionin oikeuden rikkomiset riittävän vakavia, ovat samoista syistä virheellisiä.

122. Näin ollen katson, että viides, kuudes ja seitsemäs valitusperuste ovat perusteltuja.

IV Ratkaisuehdotus

123. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin:

- toteaa, että ensimmäinen, kolmas, neljäs, viides, kuudes ja seitsemäs valitusperuste ovat perusteltuja
- kumoaa unionin yleisen tuomioistuimen 8.12.2021 antaman tuomion Dyson ym. vastaan komissio (T-127/19, EU:T:2021:870)
- toteaa, että komission tekemä, energiaan liittyvien tuotteiden energian ja muiden voimavarojen kulutuksen osoittamisesta merkinnöin ja yhdenmukaisin tuotetiedoin 19.5.2010 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2010/30/EU 10 artiklan 1 kohdan rikkominen on riittävän ilmeinen
- palauttaa asian unionin yleisen tuomioistuimen ratkaistavaksi
- määrää, että oikeudenkäyntikuluista päätetään myöhemmin.